

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SPORA
KATILIMIN
SOSYALLEŞMEYE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ekrem AĞKURT

2018

ONAY SAYFASI

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü
Bu tez Yüksek Lisans Tezi standartlarına uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Cengiz ARSLAN
Beden Eğitim ve Spor
Anabilim Dalı Başkanı
Beden Eğitimi ve Spor
Anabilim Dalı Başkanı

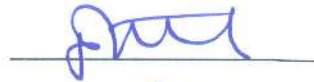
Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden
Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mikail TEL
Danışman

Yüksek Lisans Sınavı Jüri Üyeleri

Doç. Dr. M. Emin ÖZTÜRK

Doç. Dr. Mikail TEL

Doç. Dr. Eygün YILDIRIM

ETİK BEYAN

Kendime ait çalışmalar ile bu tez çalışmasını gerçekleştirdiğimi, çalışmaların planlanmasından, bulgularının elde edilmesine ve yazım aşamasına kadar tüm aşamalarında etiğe aykırı davranışım olmadığını, bu tezdeki tüm bilgileri ve verileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışması içinde yer alan ancak bu tez çalışmasının bulguları arasında yer almayan verilere, bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Ekrem AĞKURT'.

Ekrem AĞKURT

09.01.2018

İmza

Danışman

Doç. Dr. Mikail TEL

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

ELAĞIĞ

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitimim boyunca, bu tezin yürütülmesi ve ortaya çıkarılması aşamasında bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım değerli danışman hocam Doç. Dr. Mikail TEL hocama, Doç. Dr. Mehmet TURAN' a, Arş. Gör. Eyüp BOZKURT' a, Antrenör Ramazan ERDOĞAN' a,

Bu güne kadar hep yanımda olan ve beni sabırla destekleyen sevgili aileme teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ETİK BEYAN	iii
TEŞEKKÜR	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	viii
1.ÖZET	1
2.ABSTRACT	3
3.GİRİŞ	5
3.1. Sosyalleşme Kavramı, Tanımı ve Özellikleri	7
3.1.1. Sosyalleşme Kavramı ve Tanımı	7
3.1.2. Sosyalleşme Özellikleri	9
3.1.3. Sosyalleşme Süreci	10
3.1.4. Sosyalleşme Sürecini Etkileyen Faktörler	11
3.1.4.1. Aile	12
3.1.4.2. Eğitim Kurumları (Okul)	14
3.1.4.3. Arkadaş Grupları	16
3.1.4.4. Kitle iletişim Araçları	17
3.1.4.5. Sosyal Gruplar	20
3.1.4.6. Sportif Etkinlikler	21
3.2. Sosyalleşme Sürecinde Şahsiyet ve Şahsiyet Oluşumu	22
3.2.1. Şahsiyet	22
3.2.2. Şahsiyet Modelleri	24
A- Dışadönüklük (Extraversion)	24
B-Açıklık (Openness)	24

C-Duygusalılık (Emotional Stability)	24
D-Geçimlilik (Agreeableness)	24
E-Sorumluluk (Conscientiousness)	24
3.2.3.Şahsiyet Oluşumu	24
3.3.Sosyalleşme Sürecinde Üniversite ve Gençlik	25
3.3.1. Üniversite Kavramı	25
3.3.2. Gençlik Kavramı	27
3.3.2.1. Gençliğin Korunması	28
3.3.2.2. Sporun Geliştirilmesi	28
3.3.3. Üniversite ve Sportif Aktiviteler	29
3.4. Spor ve Sosyal Boyutları	29
3.4.1. Spor Kavramı	29
3.4.2. Sporun Tanımı	30
3.4.3. Sporun Sosyal Boyutları	31
3.5. Sporun Bireyler Üzerindeki Faydaları	33
3.5.1. Fizyolojik ve Biyolojik Faydaları	34
3.5.2. Sosyolojik Faydaları	36
3.5.3. Psikolojik Faydaları	37
3.5.4. Ekonomik Faydaları	38
3.6. Sosyalleşme ve Spor İlişkisi	39
3.7. Sporun Kişilik Üzerine Etkileri	42
3.8. Spor Yoluyla Sosyalleşme	45
3.9. Sporun Sosyal Fonksiyonları	47
3.9.1. Sporun Ferde Yönelik Fonksiyonları	47
3.9.2. Sporun Topluma Yönelik Fonksiyonları	48

3.10. Sportif Faaliyetlerin Sosyalleşme Üzerindeki Sonuçları	50
3.10.1. Sportif Faaliyetlerin Sosyalleşme Üzerindeki Olumlu Sonuçları	50
3.10.2. Sportif Faaliyetlerin Sosyalleşme Üzerindeki Olumsuz sonuçları	51
4. GEREÇ VE YÖNTEM	53
4.1.Araştırmanın Amacı	53
4.2.Araştırmanın Modeli	53
4.3.Evren ve Örneklem	53
4.4.Verı Toplama Araçları	54
4.5.İstatistiksel Analiz	55
5. BULGULAR	56
5.1. Araştırmaya Katılanların Fakülte ve Yüksekokullara Göre Dağılımları	56
5.2. Araştırmaya Katılanların Sosyo - Demografik Özelliklerini Gösterir Dağılım Değerleri	57
5.3. Araştırmaya Katılanların Sporla İlgilenme Durumları	61
5.4. Araştırmaya Katılanların Genel İlgi Alanları	66
5.5. Katılımcıların Cinsiyet ve Fakülteleri ile Spor Yapma Durumları Arasındaki İlişkiler	67
5.6. Araştırmaya Katılanların Spor İle Sosyalleşme Durumları	69
5.7. Katılımcıların Farklı Değişkenlere Göre Spor İle Sosyalleşme Düzeyleri	77
6. TARTIŞMA	83
7. SONUÇ VE ÖNERİLER	92
8. KAYNAKLAR	95
9. EKLER	111
10. ÖZ GEÇMİŞ	114

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1.	Her Bir Davranışın Kullanılma Sıklığı ve Puanları	54
Tablo 2.	Sosyalleşme Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirliliği	55
Tablo 3.	Araştırmaya Katılanların Fakülteler ve Yüksekokullara Göre Dağılım Değerleri	56
Tablo 4.	Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılım Değerleri	57
Tablo 5.	Araştırmaya Katılanların Yaş Değişkenine Göre Dağılım Değerleri	57
Tablo 6.	Araştırmaya Katılanların Medeni Durum Değişkenine Göre Dağılım Değerleri	58
Tablo 7.	Araştırmaya Katılanların Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılım Değerleri	58
Tablo 8.	Araştırmaya Katılanların Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılım Değerleri	59
Tablo 9.	Katılımcıların Annelerinin Mesleki Dağılım Değerleri	59
Tablo 10.	Katılımcıların Babalarının Mesleki Dağılım Değerleri	60
Tablo 11.	Katılımcıların Ailelerinin İkamet Ettiği Yer Değişkenine Göre Dağılım Değerleri	60
Tablo 12.	Araştırmaya Katılanların Spor Yapma Durumlarına Göre Dağılım Değerleri	61

Tablo 13.	Katılımcıların Spor Branşlarına Yönelik İlgilerine Göre Dağılım Değerleri	62
Tablo 14.	Araştırmaya Katılanların İlgilendikleri Spor Branşlarını Yapma Sıklıklarına Göre Dağılım Değerleri	63
Tablo 15.	Araştırmaya Katılanların İlgilendikleri Branşları Yapma Şekillerine Göre Dağılım Değerleri	63
Tablo 16.	Araştırmaya Katılanların Spor Branşlarıyla İlgilenme Amaçlarına Göre Dağılım Değerleri	64
Tablo 17.	Katılımcıların İlgilendikleri Spor Branşını Seçmelerinde Etkili Olan Faktörler	65
Tablo 18.	Katılımcıların Genel İlgi Alanlarına Yönelik Dağılım Değerleri	66
Tablo 19.	Katılımcıların Cinsiyetleri İle Spor Yapma Durumları Arasındaki İlişkiyi Gösterir Dağılım Değerleri	67
Tablo 20.	Katılımcıların Fakülte ve Yüksekokulları İle Spor Yapma Durumları Arasındaki İlişkiyi Gösterir Dağılım Değerleri.....	68
Tablo 21.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Spor İle Sosyalleşme Düzeylerine İlişkin İstatistiki Bilgiler ve Frekanslar	69
Tablo 22.	Katılımcıların Ailelerinin İkamet Ettiği Yere Göre Spor İle Sosyalleşme Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Dağılım Değerleri	77
Tablo 23.	Katılımcıların Spor Yapma Durumları İle Sosyalleşme Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Dağılım Değerleri.....	78
Tablo 24.	Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Spor İle Sosyalleşme Düzeyleri Dağılım Değerleri	79

Tablo 25.	Katılımcıların Fakülte veya Yüksekokullara Göre Spor İle Sosyalleşme Düzeylerine ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Dağılım Değerleri	80
Tablo 26.	Gruplar Arası Farklara İlişkin Veriler	81

1.ÖZET

Bu çalışma günlük hayatımızda önemli bir yer teşkil eden spor kavramının ve sportif aktivitelerin, farklı sosyo-ekonomik yapıya sahip üniversite öğrencilerinin sosyalleşmeleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini Fırat Üniversitesinde çeşitli Fakültelerde, Yüksekokullarda ve Meslek Yüksekokullarında öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemi ise 2016-2017 Eğitim Öğretim yılında Fırat Üniversitesinde öğrenim gören 36408 öğrenci içerisinde tesadüfi örneklem ile belirlenen 1827 öğrenciden oluşmaktadır. Yapılan araştırmada; Eğitim, sağlık, fen bilimleri, spor ve sosyal bilimler alanlarında öğrenim gören ve evrenin %5'i ne tekabül eden öğrenciye anket uygulanmıştır.

Çalışma iki bölümde ele alınmıştır. Birinci bölümde sosyalleşme kavramı ile ilgili literatür taramaları yapılmıştır. İkinci bölümde ise Şahan tarafından geliştirilen "Sporda Sosyalleşme Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen veriler IBM SPSS 22.0 paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, one-way Anova, ki kare ve t - testi kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel çözümlerlerin anlamlılık düzeyi $P<0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre spor ile sosyalleşme düzeylerine bakıldığında, cinsiyetlere göre anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Kadın katılımcıların spor ile sosyalleşme düzeylerinin erkek katılımcılara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($P<0,05$). Yine katılımcıların okudukları Fakülte Yüksekokul ve Meslek Yüksek Okulları değişkenlerine göre spor ile sosyalleşme düzeylerine bakıldığında, anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($P<0.05$). Gruplar arası farklılıklar değerlendirildiğinde spor bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin spor ile sosyalleşme düzeylerinin diğer fakültelerde öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yapılan bu çalışmanın sporun eğitimdeki öneminin daha iyi anlaşılabilmesinde ve gençlerin sosyalleşme sorunlarının çözümlenmesinde yardımcı olacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Sosyalleşme, Öğrenci

2.ABSTRACT

IMPACT OF PARTICIPATION IN SPORT ACTIVITIES ON SOCIALIZATION OF UNIVERSITY STUDENTS

This study has been carried out in order to determine the effect of sport notion and sport activities, which form an important part of our daily life, on the socialization of university students from different socio-economic structures.

The target population of the study was constituted by the students who were studying at various Faculties, high schools and vocational high schools of Firat University. Sampling was made up of 1827 students who were randomly sampled from 36408 students at Firat University in the academic year of 2016-2017. In the research conducted; students constituting the 5% of the target population and studying at education, health, science, sport and social sciences departments were surveyed.

The study was divided into two parts. In the first part, the literature about the notion of socialization was searched. In the second part, the " Socialization Scale in sport" developed by Şahan was used. The obtained data was evaluated in the IBM SPSS 22.0 package program. Frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, one-way ANOVA, chi square and t-test were used in the analysis of the data. The level of significance of the statistical analyzes was accepted as $P < 0.05$.

It is understood that there is a significant difference among the genders when the level of socialization with sport participants is compared according to the gender variable. It is determined that the level of socialization of female participants to sport is higher than that of male participants ($P < 0.05$). Albeit, when the level of sports and socialization according to the variables of faculty, high schools and vocational high schools attended by participants are examined, an significant difference is determined ($P < 0.05$). When the differences between the groups were evaluated, it is determined that the students who were studying in

sports sciences had a higher level of socialization with sports than the students who were educated in other faculties. It is anticipated this study would provide a basis for better understanding of importance of sport in education and solving the socialization problems of young people.

Keywords: Sport, Socialization, Student

3.GİRİŞ

Toplum ve birey için önemli bir kavram olan sosyalleşme, bireyin doğumu ile başlayıp yaşadığı toplumun üyeliğini kazanma sürecinde geçirdiği aşamaların bütünü olarak tanımlanmaktadır. Sosyalleşme süreci ise bireyin doğumundan ölümüne kadar devam eden, bireysel karakterin gelişme ve bireyin toplum içinde anlamlı bir yer edinme sürecidir (22).

Sosyalleşme; toplumsal bir ortamda, belirli bir zamanda ve yerde gerçekleşir. Tüm bireylerde aynı etkide bulunmaz. Öyle olsaydı bireyler birbirinin kopyası olurdu. Sosyalleşme karşılıklı bir etkileşim sürecidir. Nasıl ki toplum bireyi etkileyip şekillendiriyorsa birey de aynı şekilde toplum üzerinde etkilidir. Doğumla başlayıp hayat boyu devam eder. Doğuştan getirilen özellikler ile birlikte, çevre de sosyalleşmede etkilidir. Bireyin sosyalleşme sürecinde ilk karşılaştığı grup, ailesidir. Bunu akrabaları, komşuları, arkadaşları ve okul çevresi izler. İlgili literatürde en önemli sosyalleşme araçlarının; Aile, okul, arkadaş grubu ve kitle iletişim araçları olduğu vurgulanmaktadır (4).

Ayrıca sosyalleşmeden söz edebilmemiz için bireyin insanlarla etkileşimi sonucu meydana gelen psikolojik ve sosyolojik öğrenmelerinde ortaya çıkması gerekmektedir. Birey bu süreçte toplumsal yaşama adapte olmayı öğrenir. Spor ortamı da bu öğrenmenin gerçekleştiği ortamlardandır.

Bir araştırma sonucunda, spora başladıktan sonra gençlerin; (% 98,6) oranında boş zamanlarını faydalı biçimde değerlendirdikleri, takım ile birlikte çalışmanın önemini (% 97,2) oranında kavradıkları, sorumluluklarını (% 95,8) oranında fark ettikleri, (% 94,4) oranında çalışmalarını bir plan dahilinde ve ölçülü bir şekilde yaptıkları görülmektedir. Ayrıca sporun; işbölümü, paylaşma ve yardımlaşmanın önemini kavrama üzerinde (% 93,0), kurallara karşı daha dikkatli ve duyarlı olma hususunda (% 92,3), başkalarının düşüncelerine ve inançlarına karşı hoşgörülü olmada (% 88,7) oranlarında sosyalleşme sürecinde etkili olduğu görülmektedir (7-4).

Spor, evrensel kültürün ögesi olarak dini, ırkı, dili, farklı insanları birleştiren önemli bir unsurdur. Bu birliktelik sonucu bireyde sosyal sorumluluk duygusu gelişir ve böylelikle toplumda sosyalleşme süreci gerçekleştirilmiş olur. Böylece kendi iç dünyasında da huzurlu ve mutlu olan bireylerin topluma kazanımı sağlanacaktır. Aksi takdirde toplumun normları, değer yargıları ve kurumları ile uyumsuzluk ve çatışma hali meydana gelecektir. Buna bağlı olarak toplumsal barış ve huzur olumsuz biçimde etkilenecek, zamanla bireyin iç dünyasında da olumsuzluklar baş gösterecektir.

Bu noktadan hareketle, İnsan hayatının en önemli dönemlerinden birisi olan gençlik döneminin bireyler açısından daha sağlıklı ve daha üretken olabilecek duruma getirilmesi gerekmektedir. Bireylerin hem kendi iç dünyalarının hem de birey-toplum ilişkisinin sağlıklı bir şekilde gelişmesinde spor ve sportif aktiviteler kuşkusuz önemli bir yer teşkil etmektedir (1). Bu kapsamda konu ile ilgili bilimsel araştırmalar çoğaldıkça sporun ve spor aktivitelerinin toplumsal yaşamdaki fonksiyonlarının daha verimli analiz edilebileceği ve sosyalleşme sürecinin daha etkili yaşanabileceği öngörülmektedir.

3.1. Sosyalleşme Kavramı, Tanımı ve Özellikleri

3.1.1.Sosyalleşme Kavramı ve Tanımı

İnsanlar, yaşadıkları toplumlarda davranışlarıyla kendilerini ifade ederler ve bu davranışları sayesinde toplumdaki diğer bireylerden ayrılırlar. Bu şekilde birey olarak toplum içerisinde bir yer edinirler. Bütün fertler bir grup içinde doğar dünyaya gelir ve bu gruplarda toplumsal özelliklerini kazanırlar. Bir toplumda bulunan yaşam tarzıyla o toplumda var olmak için gerekli olan bilgiler ve değerler gruplar vasıtasıyla bireye aktarılır. Birey bir toplumun ferdi olma özelliğini bu bilgi ve değerlerin benimsetilmesi ile kazanır (5). Toplum, insanların fiziksel çevrelerine uyum çabalarının sonucunda tarihsel bir süreç ile meydana gelmiş örgüttür. Toplumsal örgütlenme, insanın yaşamını sürdürebilme ve üreme olanaklarını artırdığı için onun zamanla geliştirdiği bir uyum sağlama sürecidir. Toplumsal yaşamın etkisi ile insan, diğer canlılardan ayrılan özelliklerini meydana çıkarmıştır. Bu özellikleri geliştirmiş, kültürünü yaymış ve sosyalleşmiştir (5-11).

Bireylerin maddi temellerini fiziksel yapıları ve biyolojik faktörler; manevi yapılarını ise zekâları ve içgüdüleri oluşturmaktadır. Ayrıca ailelerden ve içinde bulunulan toplumlardan alınan değerler de insanların manevi temellerini şekillendirmektedir (12). Bu değerler sosyalleşme kavramının açıklanmasında önemli noktalardır.

Buna göre sosyalleşme, bir bireyin kendisi aracılığıyla kültürel tutumları, değerleri ve içinde yer aldığı grubun rollerini öğrenerek, kendisine has bir kişilik kazandırıp, sosyal etkileşim sürecini oluşturarak toplumun bir ferdi olduğunu ortaya koyar (13).

Sosyalleşme hangi yaklaşımla değerlendirilmeye çalışılırsa çalışılsın bireyin, diğer bireylerle ortak yanlarının yanı sıra farklı yönlerinin de olduğu, kişileri belli kalıpların içine koymaktan ziyade onları kendi özellikleriyle uyuşan

toplumun bir üyesi durumuna getirmeyi hedefleyen sosyal süreçlerden biri olarak ortaya çıkmaktadır.

Sosyalleşme terimini kullanan bilimsel disiplinlerde bu sürecin çeşitliliği karşısında çeşitli kollara ayrılmıştır. Bu kapsamda; çocuk sosyolojisi, gelişim psikolojisi, klinik psikolojisi, grup psikolojisi, antropoloji ve kişilik kavramları gibi farklı alanların sosyalleşmeyi kendilerine başlık olarak seçtiklerini görmekteyiz (14).

Sosyalleşme; toplumda bulunan ya da olması istenen rolleri yerine getirebilmek için elzem olan becerilerin, bilgilerin, değerlerin, ilgilerin ve karakteristik özelliklerin benimsenmesi ve geliştirilmesidir (13). Sosyalleşme, toplumun bir üyesi olarak diğer insanlarla aynı ortamda yaşamaktır. Bu süreçte kişi diğer insanlarla etkileşimde bulunarak kişiliğine has toplumsal davranış ve değerleri geliştirir (15).

Sosyalleşen birey kişilik ile birlikte öz benlik kavramını da kazanmış olur. Öz benlik, bireyin diğer kişilerle paylaştıklarının ve kendisini diğer bireylerden farklılaştıran ayrıntıların farkında olmasıdır. Sosyolog Cooley'e göre öz benlik, başkalarının bireyi bir konu olarak görmesi, bir şey olarak tasarımılamasıyla oluşmaktadır. Başkalarının bizi nasıl gördükleri, tepkilerimizi ve cevaplarımızı nasıl yorumladıkları ile ilgili kendi kendimize bir sonuca varırız. Yani başkasının aynasında kendimizi görürüz (16).

Dönmezer'e göre sosyalleşme, bireyin karşılaşacağı durumları müesseseseleşmiş kurallara, çözüm yollarına uygun bir şekilde tarif ve idrak edilmesini sağlayan süreçtir (17).

Sosyalleşme sürecinin psikolojik ve sosyolojik olmak üzere iki boyutu vardır. Psikolojik boyut, bireyin toplum ve toplumun alt sistemleri içinde gelişip bir şekil verildiğini öne süren boyuttur.

Bireye sosyal beklentilere uygun olarak davranmasının öğretilmesi gerektiğini öne süren boyut ise sosyolojik boyuttur (18). Bu boyutlar bağlılığın gelişimini incelerken, bir bireyin sosyolojik gelişimini etkileyen unsurların yanı sıra psikolojik gelişimde yer alan süreci düşünmesinin de mümkün olduğunu gösterir. Bu görüşler Vygotsky'nin bilişsel gelişimin sosyokültürel perspektifiyle de paralellik gösterir (19).

Sosyolojik buluş açısıyla sosyalleşme, bir insanın bütün hayatı boyunca ortamın sosyokültürel değerlerini öğrenmesi, bunları benimsemesi, tecrübelerin ve anlamlı toplumsal kurumların etkisinde kendi kişiliği ile bunları bütünleştirmesidir. Bu yolla var olmak zorunda olduğu toplumsal çevresine uyum sağlama süreci olarak tanımlanabilir (20).

Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere sosyalleşme sürecinde, kültürün kazanılması, kültürün kişilikle bütünleşmesi ve sosyal çevreye uyum özellikleri ön plana çıkmaktadır.

3.1.2.Sosyalleşme Özellikleri

- Sosyalleşme, daima bir toplum için söz konusudur. Her birey ancak içinde yaşadığı toplum içerisinde sosyalleştirilir. Çünkü her toplumun kendine özgü sosyalleşme süreci vardır ve bu süreç toplumdan topluma farklılık gösterir (21).

- Birey var olmadan önce de devam eden bir toplumsal hayat vardır. Sosyalleşme bireyin toplumdan, toplumun da bireyden etkilendiği bir süreçtir.

- Sosyalleşme topluma yeni katılanların etkisiyle ilgilenmez. Sosyalleşme kesinlikle tek yönlü bir süreç değildir.

- Sosyalleşme bir kültür içerisinde gerçekleşir.

- Sosyalleşmenin temelinde birlikte yaşama ve çevre ile etkileşim söz konusudur.

- İnsanların deneyimleri ve kalıtım özellikleri farklı olduğu için bir birinin aynısı olan iki insanı bulmak imkânsızdır. Buna karşın sosyalleşme, kültürlenme ve toplumsallaşma süreçlerinin gelişim aşamalarında benzerlik oluşturma ve toplumsal yaşama katılma konuları üzerinde durur.

- Bireyi çevresinde var olan; model, simge, beklenti ve duyguların öğrenilmesi yeteneği yönünden ele alır (16).

- Sosyalleşme küçük gruplarda, özellikle çocukluk ve ergen dönemlerinde daha fazladır.

- Sosyalleşme insanların sosyal yaşamın değerli bir ferdi olma durumuna bakar (12).

- Sosyalleşme aynı zamanda bireyin içinde bulunduğu çevrenin kurallarını, davranış ve düşünme kalıplarını öğretir. Bireylerin aynı kalıplar içerisinde hareket etmelerini sağlayarak, bireyler arası çatışmaların önüne geçip toplumsal uyumun sağlanmasına katkı sağlamaktadır (12-5).

3.1.3.Sosyalleşme Süreci

Sosyalleşme, “Bireyin bulunduğu toplumun normlarını, değerlerini, kendisinden beklentilerini, tutumlarını ve davranış yapılarını, toplumsal etkileşimde olması gereken becerileri, kişilik ve benlik duygusunu kazanma, bulunduğu kültürü benimseme süreci” dir (22).

Sosyalleşme süreci, toplumda nasıl var olunacağına ve davranılacağına dair birçok kural içerir. Bu süreçte kişi toplumsal çevreye hazırlanır, kişiliğini oluşturmaya ve toplumsal çevreye adapte olmaya başlar. Dış dünya ile karşılıklı

bir iletişim ve etkileşim kurar. Sosyalleşme, bireye toplumda var olan kurallara uymayı ve başkalarıyla birlikte yaşamayı öğretir. Sosyalleşme ile birey, toplumun değerlerini, kültürünü ve o toplumda ki rolünü öğrenir (22-23).

Sosyalleşme süreci doğumla başlar ve hayat boyu devam eder. ilk ve uzun süreli sosyalleşmenin olduğu önemli yıllar çocukluk ve ergenlik dönemleridir (24).

Sosyalleşmenin legal ve illegal yollar ile meydana geldiği düşünülmektedir. Okullar, çevresel yapı ve toplumla alakalı oluşumlar legal sosyalleşme kanalları olarak öne çıkan kanallardır. Aile, akran grupları ve kitle iletişim araçları ise illegal sosyalleşme kanalları olarak göze çarpmaktadır. Sosyalleştirici kişiler grup olarak, bireyleri etkileyerek onları bir takım organizasyonların içine çekerken bazılarında da uzaklaştırırlar (25).

Sosyalleşme süreci çeşitli sosyal çevrelerde, farklı yollarla, farklı insanlarla kazanılır. Aile, akran grupları, öğretmenler, iş arkadaşları, komşular, çeşitli sportif etkinlikler aracılığı ile oluşan gruplar vb. farklı çevreler de bu sürece katkıda bulunurlar. Sosyalleşmeyi etkileyen bu etmenler toplumda bulunan kültürün aktarılmasından da sorumlu örgütlerdir (26).

Özetle insan bu sosyalleşme sürecinde; “ içinde var olduğu toplumun kültür öğelerini öğrenerek kişiliğine özgü yetenekler edinip, kişiliğini oluşturmuş bir birey haline gelir ” (27).

3.1.4.Sosyalleşme Sürecini Etkileyen Faktörler

Sosyalleşme kurumları, toplumun sahip olduğu kültürün aktarılmasından sorumlu olan örgütlerdir. Bunlar arasında aile, eğitim kurumları (okul), arkadaş grupları, kitle iletişim araçları, toplumsal gruplar ve sportif etkinlikler yer almaktadır.

Sosyalleşme araçlarının çocukları spora yönlendirmesi üzerine yapılan bir araştırmada; aile, eğitim kurumları, arkadaş grupları, kitle iletişim araçları, toplumsal gruplar ve sportif etkinlikler olarak bilinen bu unsurların fertlerin hayatını derinden etkilediği ve onların sosyalleşmelerinde önemli bir yer tuttuğu belirlenmiştir (8).

3.1.4.1.Aile

Aile, insan yaşamında en önemli ve ilk sosyalleşme kurumudur. Her toplumun kendine göre ortaya koyduğu talep ve beklentilere uygun olarak, çocuğun yetişmesinde ve olgunlaşmasında ailenin rolü çok önemlidir. Aile, fertleri ile sosyo-kültürel görevlerini ve biyolojik işlevlerini yerine getirerek neslin devamını sağlayan sosyal bir kurumdur (28).

Diğer bir deyişle aile; zamanla yapısında ve işlevlerinde değişiklikler meydana gelen, üyelerinin duygusal açıdan doyum noktasına eriştikleri, toplumların maddi ve manevi zenginliklerini kuşaklara aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik ve hukuksal görevlerinin bulunduğu toplumsal bir kurumdur. Bireyin toplumla uyuşmasında aile, çok etkili bir görevi yerine getirmektedir. Toplumda önemli bir yer tutan, doğru ve yanlış, iyi ve kötü değer yargıları, aile süzgecinden geçerek bireyin bilincinde yer etmektedir (29-30).

Bunun yanında ailelerin sosyo-ekonomik durumları ve kültürel düzeyleri de çocuğun sosyalleşmesini etkilemektedir. Kültür seviyesi yüksek bir ailede yetişen çocuğun sosyalleşme süreci ile kültür seviyesi düşük bir ailede yaşayan çocuğun sosyalleşme süreci farklılık göstermektedir (31). Aynı şekilde farklı sosyal statüye ve eğitim seviyesine sahip ailelerde Dünya'ya gelen çocukların zihinsel gelişme düzeyleri de birbirlerinden farklıdır.

Türk toplumunun en büyük değerlerinden biri şüphesiz “aile kurumudur”. Türk toplumu 20. yy. başından buyana geçirdiği değişikliklere karşın aile yapısını korumuş ve geleneksel görünümünü muhafaza etmeyi başarmıştır (17).

Özellikle bireyin içinde bulunduğu aile ortamının, kişiliğin oluşmasında etkileri çok yönlüdür. Çocuklar anne ve babaların birçok özelliklerini, ahlaki ve kültürel standartlarını model alarak öğrenirler. Bununla birlikte ailedeki ilişkiler, bu ilişkilerin yönü ve derecesi de kişiliğin oluşmasında değişik oranlarda belirleyici rol oynamaktadır. İnsan kişiliğinin gerçek çevresinin şekillenmeye başladığı 5-6 yaşlarının ve ilerisinin aile birlikteliği içinde yaşanması, ebeveynlerin kendi aralarındaki ve çocukla olan ilişkilerine olumlu yönde etki etmektedir (32).

Gıben'e göre çocukların sosyalleşmelerini ve başarı motivasyonlarını olumlu yönde etkileyen ebeveyn davranışları şunlardır:

- Olumlu ve yüksek başarı beklentileri,
- Gerilimsiz, sıcak bir aile ortamı,
- Çocukların kendi değerlerinin farkına varmaları, ebeveynlerin çocukların bağımsız çalışmalarına destek olmaları,
- Anne babanın uzun vadede planlar yapma ve yüksek gelecek beklentileri hususunda çocuğu alıştırması,
- Karşılaşılabacak sorunların çözümünde birlikte hareket etme.

Çocuğun ileriki sosyalleşme sürecinde aile içinde edindiği tecrübelerin önemi büyüktür. Bireyler sosyalleşmelerinin ilk dönemlerinde benimsedikleri davranışlar, sosyalleşmenin ileriki safhalarında çoğunlukla kullanılmaktadır. Çocuğun ilk beş yılda ki başarı motivasyonu, hayatının sonraki dönemlerine büyük ölçüde etki etmektedir (33).

3.1.4.2.Eğitim Kurumları (Okul)

Sosyalleşme ve eğitim konusunda akla ilk gelen sosyologlardan birisi E. Durkheim'dir. Durkheim'e göre yetişmiş neslin henüz yetişmekte olan nesle her türlü fikri ve duyguyu, hatta davranışı aktarması eğitim yoluyla olur (34). Bir toplumda eğitim kurumlarının nihai hedefi, fertleri topluma daha yararlı bir biçimde yetiştirmektir. Bu ilke doğrultusunda bireyin yetişmesinde çevresinde bulunan canlı cansız tüm elemanların etkisi vardır. Bireyin içinde olduğu ailesi başta olmak üzere; iktisadi, siyasi, kültürel ve benzeri kurumlar bu çevre içinde yer alır. Çocuğun yetişmesinden resmi yönden sorumluluğu olan kurum, bu kurumlardan, okuldur (35).

Tüm toplumlarda okul sosyalleşmeyi sağlayan faktörler arasındadır. Çocuğun psikolojik ve sosyolojik gelişimindeki beklentilerini karşılayan okulun amacı; çocukların bilgi ve kültür seviyelerini yükselterek, sosyal sistemin devamlılığını gerçekleştiren fertler olmasını sağlamaktır (36).

Zamanla okulun fonksiyonlarında birtakım değişiklikler oluşsa da, okul bireylerin hayata hazırlanmasındaki ve sosyalleşmesindeki önemli rolünü korumaktadır. Örneğin, okul çağında olan çocuklar karşılaştıkları zorlukların üstesinden arkadaş grupları ile nasıl gelinebileceğini, okul içindeki davranışların yanı sıra okul dışı davranışların da nasıl olması gerektiğini ve karşı cinse yaklaşmanın yollarını öğrenmeye çalışırlar.

Okul geçmişte yalnızca öğretmenler vasıtasıyla bilgi veren bir eğitim kurumu iken günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte rolünü ve önemini daha da arttırmıştır. Öğretmenler, yalnızca bilgi veren bir vasıta olmaktan çok, öğrencilerine teknolojik gelişmeleri aktaran, çeşitli öğrenim stratejilerini gösteren, çocuğun psiko-sosyal görünümüyle ilgilenen ve çocuğun sosyalleşmesine yardımcı olan bir rol üstlenmişlerdir (37).

Okul toplumsal çevrede çeşitli öğeleri dengede tutarak, bireyi içinde yer aldığı toplumsal grubun sınırlamalarından kurtarıp daha geniş çevre ile temasa geçirir. Bireylerin karakter oluşumları ve akademik başarıları farklılık göstermektedir. Bu bağlamda öğretmenin bütün çocukları kendi özelliklerine göre tanıma zorunluluğu vardır. Öğretmen, akademik yoğunlaşmanın yaşanmadığı okul öncesi eğitimde, iyi ve kötü kavramlarını kendi sonuçları bakımından tayin eder. Çocuklarda kısa sürede başarı ve başarısızlığı bilir ve kendi davranışlarını bu ölçülere göre karşılaştırır (38).

John Dewey eğitimi, kişi ile çevresi arasındaki bir etkileşim süreci olarak görmektedir. Ona göre kişinin yaşantısı eğitimin temelini oluşturur (39).

Toplumun içinde var olan kültürü yeni nesillere aktarmak, yetişmekte olan bireylerin zekâ, duygu ve iradelerini orantılı bir şekilde geliştirerek onları birer şahsiyet hâline getirmek eğitim ile mümkündür. İnsan yetiştirmenin iki yönünden ilki toplumun devamlılığını sağlamak, ikincisi ise bireyin yaratıcılık göstererek değişen şartlara uyum sağlamasıdır. Okul vasıtası ile toplumu oluşturan bireylerin ortak bir birikime sahip olması amaçlanmaktadır. Özellikle modern toplumlar bütün bireylerin okula gitmesini sağlamaya çalışmakta ve eğitim alanını genişletmektedirler (40).

Okulda öğretmenler önemli bir unsurdur. Oyun aracılığı ile çocukların gelişiminde, eğitiminde, sosyalleşmesinde önemli etkileri vardır. Ayrıca oyun ile bireylerin fiziksel gelişimi de sağlanmış olur (41).

Okulun kendine has bir işlevinin olması toplumsal bir sistem oluşu ile açıklanabilir. Waller, okul kültürünün özelliklerinde aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır:

- Okulun belirli bir nüfusu vardır.
- Açıkça ifade edilmiş siyasal bir yapısı vardır.

- Üyeler arasında sıkı bir bağ vardır.
- Üyeleri arasında biz duygusu egemendir.
- Kendine özgü bir kültüre sahiptirler.
- Okul nüfusu istikrarlı ve tek düzedir (42).

Okulların tüm toplumlar için evrensel olması rastlantı değildir. Bunun altında kültürel mirasın korunması ve toplumsal devamlılık yatar. Eğitimle amaçlanan, tüm toplumlarda mevcut topluma katkıda bulunacak ve onu geliştirecek insanlar yetiştirmektir (43).

3.1.4.3. Arkadaş Grupları

Sosyalleşme sürecinde yer alan önemli bir etkende bireyin kendi yaşlıları olan arkadaş gruplarıdır. Arkadaş grupları çocukların seviyesinde eşit bir etkileşimi simgeler. Anne ve babalarda ise bu ilişki daha üst bir düzeydedir (44). Arkadaşlıklar, hepimizin hayatında taze bir soluk için gereklidir. Güzel sosyal beceriler geliştirmek bireylere çeşitli ödüller sağlayan etkinliklerden birisidir (45).

İnsana ahlaki şahsiyet kazandıran öğelerden bazıları; yakın çevresinde yer alan ailesindeki büyükler, okulundaki öğretmenler ve birlikte bulunduğu arkadaşlarıdır (46). Birey arkadaşları ile ilişkilerinde birçok şey öğrenir. Paylaşmayı, mücadele etmeyi, kavga etmeyi, büyüklerle olan ilişkileri, başarı, sevilme, birliktelik, hoşgörü, fedakârlık, mensubiyet duygusu, kendi haklarını koruma, kurallara uyma gibi tutum ve davranışları elde eder (47).

Sosyalleşme sürecinde arkadaş gruplarının bireyler üzerindeki etkisini aşağıdaki şekilde ele alabiliriz.

- Bireyin ahlaki standartları ve cinsel rolleri öğrenmesine katkı sağlar, aile dışındaki yaşantıya hazır hâle getirir.
- Bireye, yeni davranış şekilleri öğretir. Grup etkileşiminde öğrenilenler bireyin başka gruplara ve çeşitli aktivitelere katılmasına yardımcı olur.
- Bireyin sosyal rolleri öğrenmesine yardımcı olur (lider, örgütleyici, uyum gösterme).
- Birey arkadaş grubundaki yerini, ailesinin etkisinden çok kendi başarısına ve kişiliğine dayalı olarak elde eder (48).

Arkadaş gruplarındaki sosyalleşme süreci ailedeki süreç gibi önceden belirlenmemiştir. Daha çok sıradan etkileşimlerden oluşmaktadır ve tesadüfidir. Arkadaş grubu içinde birey kendi kendisini ifade etmeyi öğrenmelidir. Çünkü istekleri arkadaş grubu içinde aile içindekilere göre daha önemsiz kalacaktır. Bu nedenle birey diğer grup üyeleri ile işbirliğini ve kendini kabul ettirme yeteneğini geliştirerek sosyal becerileri geliştirmelidir. Arkadaşlar arasında kabul görme, bireyler için önemli bir etkidir. Arkadaşların beklentilerine uyum sağlayamama, bireyin arkadaşlık kurabilmesini ve sosyal olarak kabul edilme çabalarını olumsuz yönde etkileyebilir. Arkadaş etkisi özellikle ergenlik döneminde çok etkili olabilmekte ve burada kurulan ilişkiler bazen aile içerisinde çatışmalara da sebebiyet verebilmektedir (49).

3.1.4.4.Kitle İletişim Araçları

İletişim en az iki kişi arasındaki eylemdir. Ayrıca belirli kaynaktan kodlanan mesajların, belirli mekân ve zamanda, bir amaç doğrultusunda kitle iletişim araçları vasıtası ile kitlelere ulaşmasıdır (51).

Kitle İletişim Araçları Latince “common” ve “communicate” kelimelerinden türemiştir. Communication terimi, günümüzde bilgi ve düşüncelerin yazılı ya da sözlü olarak aktarılması, yayılması anlamında

kullanılmaktadır. Türkçe 'de “haberleşme” ve “iletişim” sözcüklerine karşılık gelmektedir. Kitle iletişimi ise, halk için üretilen ve onun hızlı bir şekilde tükettiği, halka ait kamusal, hızlı ve geçici bir iletişimdir (50-53).

Günümüzde, toplumlar “iletişim toplumu” ya da “bilgi toplumu” diye adlandırılmaktadır. Teknolojinin hızlı gelişmesiyle birlikte bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde iletişim yaygınlaşmış, gelişmiş aynı zamanda karmaşıklaşmıştır. Bu olgu Dünyamızı küreselleşen bir Dünya haline getirmeye başlamıştır (52).

Televizyon, radyo, internet ve telefon v.b. kitle iletişim alanındaki teknolojik gelişmeler hayatımıza kolay bir şekilde girebilmekte ve insanlar için vazgeçilmez unsurlar olarak görülmektedir. Kitle iletişim araçları haberdar etme, bilgi verme, eğitime ve eğlendirme gibi bir çok işlevi üstlenen araçların geneline denir. Bunlar basılı, görsel ya da işitsel yayın araçları şeklinde olabilir.

Sosyalleşmede önemli bir yere sahip olan bu araçlar insanlara yön verme gibi toplumsal bir güce sahiptir (50). Günümüz koşullarında bu araçlar sadece eğitim için değil aynı zamanda bireyleri yönlendirmek içinde kullanılmaktadır (53). Bu bağlamda medya, toplumdaki sosyal olayların habercisi konumundadır. Aile ve okul gibi sosyalleştirme araçlarının etkisinin azaldığı yerde medya devreye girmektedir. Bu nedenle medyanın işlevlerini yerine getirirken, toplumu ve özellikle çocukları olumsuz davranışlara yönlendirecek programlardan sakınması gerekir. Baba erkil aile modelinden gelişmiş topluma atılan adım ile birlikte toplum ve grupların yerini alan kitle iletişim araçları, bireyin gelişim sürecinde etkili bir yer tutmaya başlamıştır. Tek taraflı bir iletişim kaynağı olarak görülen bu araçlar, sadece bilgi sunan vasıtalar olmaktan ziyade birey ve toplumları eğiten, onlara neyi, ne şekilde algılayarak anlayacaklarını, öğreten iletişim araçları hâline bürünmüşlerdir (54).

Kitle iletişim araçları, bireylerin toplum ile bütünleşerek onun parçası olmasında, kültürel değerlerini kazanarak bu değerlere yeni öğeler eklemelerinde,

inanç, tutum ve davranışlarındaki değişmelerde rol oynamaktadır. Bu etkileşimin seviyesi bireylerin bu araçlara karşı yargılarına, bunları hangi sıklıklarla kullandıklarına ve bunlar aracılığı ile hangi tür mesajların verildiğine ilişkin farklılık gösterebilmektedir (55).

Ronneberger'e göre kitle iletişim araçları sosyalleşme sürecinde oldukça önemli bir role sahiptir. Bunda iki etmen belirleyicidir.

1.Düşünceyi yönlendiren kural ve sistemler ile toplumdaki örnek kimselerin tanıtılması.

2.Karmaşık bir toplum içinde yaşamı daha kolay hale getirecek düşünce ve davranış şekillerinin aktararak sosyal sistemin korunup sürekliliğinin sağlanmasıdır.

İlkinde aile ve eğitim kurumlarının etkisi büyüktür. Kabul görüp reddedilebilir. İkincisi ise kitle iletişim araçlarının içeriklerinden öğrenilebilir. Bunlar çerçevesinde bireylerin yaşantılarının sosyalleşmesinde kitle iletişim araçlarının etkisi büyüktür (56). Genellikle bu araçlar var olan yapıya, dünya görüşüne uyum sağlayıcı bir görev üstlendikleri ölçüde etkili olmaktadır. Bunun yanında kitle iletişim araçları birey ve toplum bilincini geliştirerek modern bir topluma geçişi de kolaylaştırmaktadır (57).

3.1.4.5.Sosyal Gruplar

Sosyal grup; karşılıklı iletişim ve etkileşim içinde olan, uygarlık düzeyi, ekonomik uğraşı, inandığı değerler, konuştuğu dil, uyduğu kurallar ne olursa olsun aynı duyguları paylaşan, birbirlerinden haberleri olan ve kendilerini aynı grubun birer üyesi olarak gören insan topluluğu anlamına gelir. Sosyal grupları sosyal sistemin küçük bir modeli olarak görmemiz ve bu sistemin bir kategorisi gibi değerlendirmemiz mümkündür (58).

Bireyi sosyalleştiren ve kişiliğini şekillendiren çevreler çok çeşitlidir. Bireyin sosyalleşmeye başladığı ilk çevre ailesidir. İlk öğretmeni ebeveynleridir. Bu çevreyi arkadaş, meslek, dini ve siyasi gibi çevreler izlemektedir. Fert bu çevrelerle kurduğu karşılıklı ilişkiler sayesinde toplum içinde bir şahsiyet elde eder. Çevreler aynı olsa da ortaya çıkan kişilikler farklıdır. Çünkü insanlar farklı yeteneklere sahiptir ve fertlerin aynı çevreden etkilenme oranları birbirlerinden farklıdır (59).

Çevre, kişileri etkileyen tüm doğal şartlarla, insan yapısını kapsayan tüm kurumları ile toplumsal örgütlenmeyi de içine alan bir bütünü ifade eder. Toplumsal çevre, bireyleri belli amaçlar için bir arada toplar ve diğer fertlerden ayırır. Bireylerin kazanımlar elde edebilmesi için toplumsal çevrenin eğitimi olması şarttır. Toplumsal çevre içinde aynı sosyal gruplarda yer alan bireylerin farklı rol ve statüler aldığı görülebilmektedir. Toplumlar farklı sosyal çevrelerle şekillenmiştir. Bir şehir başka bir şehirden farklılık gösterdiği gibi sosyal çevreleri de farklılık gösterir. Bireyler bir çevreden diğerine geçebilir. Dönmezer'e göre yaşam ile çevre iç içedir. Çevre bireyin anne karnındaki oluşumundan itibaren vardır. Çevrede meydana gelebilecek bir değişimin alışkanlıkları ve yaşam tarzlarını dahi etkilediği bilinmektedir. Çevre deyince, doğum öncesinden başlayıp ölünceye kadar insanların gösterdiği dürtülerin anlaşıldığı, bireyin bu süreçte geçirdiği evrelerde temasta bulunduklarının, inanç ve davranışlarına kadar etkisini göstermeye başlamasıdır (60).

3.1.4.6.Sportif Etkinlikler

Spor yalnızca fiziksel yetenekleri geliştirmez aynı zamanda; sosyalleşme, yarışma, kazanma, kaybetme, işbirliği, saygı duyma ve kabullenme gibi değerlerin öğrenilmesini de sağlar.

Spor, özellikle bir arkadaş grubu ile yapılan sporlar, bireylere davranışlarını ve heyecanlarını nasıl denetleyeceklerini öğretir.

Araştırmalar grup ile birlikte alınan kararların, bireylerin yalnız başlarına aldıkları kararlardan daha problemli olduğunu göstermektedir (61). Zaman zaman bireylerin çıkarlarıyla grubun çıkarları uyuşmamakta ve bireyler grubun yerine kendi isteklerini öne çıkarabilmekteler. Bu durumlar sonucu sosyal çıkmazlar ve çatışmalar meydana gelebilmektedir (61). Bu bağlamda sporun sosyalleşme aracı olarak rolünün belirlenmesi gerekmektedir (62). Ailenin, çocukların spora yönelmelerinde önemli bir etken olduğu ve ebeveynlerin eğitim seviyelerine göre bu yönlendirmenin farklılaştığını belirleyen birçok araştırma yapılmıştır. Anne-babanın spor ile ilgilenme durumlarına göre çocukların da bu yönde eğilimli olduğu görülmektedir (63). Ayrıca aileleri tarafından spora yönlendirilen çocukların sosyalleşme sürecini daha sağlıklı geçirdiği ve yaşam boyu daha başarılı oldukları görülmektedir (1).

3.2.Sosyalleşme Sürecinde Şahsiyet ve Şahsiyet Oluşumu

3.2.1.Şahsiyet (Kişilik)

Şahsiyet; bireyin duyuş, düşünüş ve davranış şekillerini etkileyen öğelerin kişiye has görüntüsüdür. Devamlı içten ve dıştan gelen uyarıcılar ile etki altına alınan kişilik, bireyin biyolojik ve psikolojik, doğuştan ve sonradan kazanılmış bütün özelliklerini, isteklerini, duygularını, alışkanlıklarını ve bütün davranışlarını kapsar. Kısaca kişiliğin oluşmasında kalıtsal özelliklerin ve çevrenin etkisini bir arada görebilmekteyiz. Bu kapsamda kişiliğin sadece kendine has olan özellikleri değil, belirli oranlarda, bulunulan çevrenin özelliklerini, belirli oranlarda da insanlarda bulunan birtakım ortak özellikleri ortaya koyduğu söylenebilir (64).

Kişilikle ilgili yapılan araştırmalarda çeşitli tanımlar karşımıza çıkmaktadır. Bu tanımlardan bazıları şöyledir;

Kişilik, insanın tüm ilgi ve isteklerini, tutum ve davranışlarını, yeteneklerini, dış görünüşünü ve çevresine uyumunun niteliklerini kapsayan bir kavramdır (65).

Kişilik birey açısından, insanın zihinsel ve ruhsal özellikleri ile ilgili bilgisi. Diğerleri yönünden ise, ferdin toplum içerisinde bir takım özellikleri ve rolleri kazanmasıdır (66).

Bireyi diğer bireylerden ayıran, iç ve dış çevresiyle kurduğu tutarlı ve yapılanmış bir ilişki biçimidir (67).

Bu tanımlar ışığında kişiliğin bazı özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz.

- Kişilik doğuştan getirilen ve sonradan gelişerek devam eden bir özellik oluşturur.
- Kişilik toplumda gösterilen davranışların bütünüdür.

- Kişilik, bir amaç doğrultusunda planlı bir şekilde oluşturulan bir çevrenin ortaya koyduğu olgudur.
- Kişilik, zihinsel ve fiziksel özelliklerin bütününden oluşmuştur.
- Kişilik, davranışlardan oluştuğu gibi aynı zamanda ona yön verir ve onu idare eder.
- Kişilik de bir mizaç vardır. Bu mizaç vazgeçilmez bir özelliktir.

Kişiliğin bu kadar etkili olması toplumsal açıdan son derece önemlidir. Kişiliğin oluşmasında, kalıtsal ve kültürel faktörler, ailenin yapısı, sosyal çevre ve sosyal sınıf faktörleri, kitle iletişim araçları, yetişkin çevre, eğitim gibi durumlar etkilidir (68).

20.y.y.'ın ilk kısmından başlanılarak yapılan faktör analizlerinde kişilik özellikleri ve boyutları bulunmaya çalışılmıştır. Yapılan bu analizler sonucu kişilik modellerinin üç ve yedi arasında değiştiği ortaya çıkmıştır. Goldberg, sözlükte yer alan sıfatlar ile ilgili yapmış olduğu çalışmada kişilik ile ilgili beş önemli faktörün ortaya çıktığını belirtmiştir. Bu beş faktör çerçevesinde çeşitli kişilik kavramlarının kuramsal olarak bir arada kullanılabileceğini ileri sürmüştür (69-70-71).

3.2.2. Şahsiyet Modelleri:

A. Dışadönüklük (Extraversion): Yüksek puan; Cana yakın, enerjik, neşeli, heyecan arayan ve baskın. Düşük puan; Mesafeli, sakın, içedönük, yalnızlığı tercih eden.

B. Açıklık (Openness): Yüksek puan; Yaratıcı, analitik, başka görüşlere açık, duyarlı. Düşük puan; Geleneksel, tutucu, gerçekleri savunan, ilgisiz.

C. Duygusalılık (Emotional Stability): Yüksek puan; Rahat, özgüvenli, sabırlı, eleştiriye açık, strese toleranslı. Düşük puan; Endişeli, gergin, çekingen.

D. Geçimlilik (Agreeableness): Yüksek puan; Alçak gönüllü, iş birliğine inanan, samimi anlayışlı. Düşük puan; Şüpheli, dik başlı, inatçı, rekabetçi, ihtiyatlı.

E. Sorumluluk (Conscientiousness): Yüksek puan; Sistemli, azimli, başarma yönelimli, hırslı, titiz. Düşük puan; Plansız, erteleyen, dikkati kolay dağılan, düzensiz (69-70-71).

3.2.3.Şahsiyet Oluşumu

Şahsiyetin temel hatları 6 yaşına kadar şekillenir ve son halini gençlik döneminde alır. Kişilik uzun zamanda oluştuğundan değişime uğraması da çok güçtür. Kişiliğin oluşması anne karnında başlar. Bireyin ailesi ve aile fertleri ile olan ilişkileri kişiliğin meydana gelmesinde çok önemli bir yer tutmaktadır. Aile üyelerinin tecrübelerini birbirleriyle paylaşmaları kişilik gelişimine önemli derecede etki etmektedir (72).

Kişiliğin gelişmesinde önemli olan etkenlerden birisi de kültürel faktörlerdir. Birey sosyal çevresi ile sürekli etkileşim içindedir. Bu etkileşimde, toplumun özellikleri, yaşam biçimi, gelenek ve görenekleri, amaç ve tutumları

bireyi etkileyerek onun kişiliğinde yer tutmaktadır. Buda bireyin sosyalleşmesinde kültürün önemini ortaya koymaktadır (73).

Kurtkan'a, göre toplumlarda var olan bireyler eğitim ve taklit yoluyla kendi süreçlerinden geçmeden, sosyal yapının fizikî, kültürel ve çevre şartlarından yararlanıp, o şartlara uyum sağlamadan, toplumun istediği kişilik tipine bürünmeden, doğrudan doğruya ferdiyet gücünü gösterebileceği aşamaya ulaşamaz. Ferdin olumlu bir kişilik özelliği kazanmasında, toplumun kurallarını hangi ölçüde yansıttığı önemli hâle gelmektedir (74).

3.3.Sosyalleşme Sürecinde Üniversite ve Gençlik

3.3.1.Üniversite Kavramı

Toplumların hayatında en önemli eğitim kurumlarının başında üniversiteler bulunmaktadır (2). Genel olarak üniversite, yüksek seviyede eğitim-öğretim veren, bilimsel araştırmalar ve yayın yapan, enstitü, fakülte, yüksekokul vb. birimlerden oluşan, bilimsel özerkliği ve kamu tüzelkişiliği bulunan öğretim kurumu olarak tanımlanmaktadır. Bu kurumlar, Eflatun ve Aristo'nun, kesinlikle politik ve dinî baskı oluşturulmadan öğrencileri ile felsefî tartışma oluşturdukları durumlardan yola çıkarak, bugüne kadar evrensel ölçekte “universitas” üniversite adını almıştır (75).

Üniversitelerin öğretim verme ve araştırma yapma görevleri dışında daha başka görevleri de bulunmaktadır. Bunların ışığında üniversite ve spor kavramını açıklamak daha yerinde olacaktır.

- Bilgilerin öğretilmesinin yanı sıra toplumun her kesimine yayılmasının sağlanması,

- Geleneksel bilgileri öğretim ve kültür yoluyla genç kuşaklara aktarmak,

- Sosyal hayatın ihtiyacı olan kaliteli insan yetiştirmek,
- Bilgiyi yaymak ve kalıcılığını sağlamak,
- Gençlerin kendilerine olan güvenlerinin artırılmasını sağlayarak demokratik bir ortamın oluşmasını sağlamak,
- Gelişen bilgiyle beraber farklı bilim alanlarının birbirleri ile kaynaştırılmasını sağlamak (76-77).

King'e göre üniversitelerin görevleri; kültürel aktarımı sağlama, bilimsel araştırma yapma, bireylere mesleki bilgiler kazandırma, millî değerlerin benimsenmesine ve korunmasına yardımcı olma, toplumu ve ekonomiyi etkileme olarak açıklamaktadır (78).

Corson'a ise, üniversitelerin insan yetiştirme ve araştırma yapmanın yanı sıra, toplumsal yapının geliştirilmesi ve gençlerin sosyal durumlarının iyileştirilmesi amacı ile kurulduklarını ileri sürmektedir (79).

Türkiye'de üniversitelerde öğrenim gören öğrenci sayısı oldukça fazladır ve bu gençler dinamik bir kitle oluşturma açısından oldukça önemlidir. Sportif aktivitelerin enerji harcama faaliyeti olarak önemli bir etken oluşturmaları, ders dışı etkinlikler açısından büyük önem ihtiva etmektedir. Aksi hâlde gençler kapalı alanlarda, kahve köşelerinde hareketsiz bir yaşam sürecektir. Bireylerin en girişken ve özgür olduklarını hissettikleri bu dönem, öğrenim gördükleri üniversitelerin yapacakları spor tesisleri ve yıl içinde yayacakları spor organizasyonları ile değerlendirilmelidir. Üniversitelerin hemen hepsinde çeşitli şenlikler düzenlenmektedir. Bu şenlikler genellikle bir haftaya sıkıştırılarak yapılmaktadır. Bu etkinliklerin özellikle sporla ilgili olanların tüm eğitim dönemini kapsayacak ve eğitimi aksatmayacak şekilde yapılması gençlerin ders dışı zararlı faaliyetlerinden uzaklaştırılmasında önemli rol oynayacaktır (80).

3.3.2.Gençlik Kavramı

Gençlik genel olarak insan yaşamının ergenlik ile orta yaş arasındaki dönemi olarak bilinmektedir. Çocukluktan yetişkinliğe geçişin ilk adımı olan gençlik; biyolojik, psikolojik, toplumsal ve bilişsel bir yaşam evresidir. Gençlerin gelişiminde sosyal çevrenin büyük önemi vardır. Dolayısı sürekli gelişen Dünyamızda gençlerin gelişim sürecinin de kendi içinde bir değişim yaşadığı unutulmamalıdır (81).

Bourdieu ise, gençliğin sadece bir kelimedenden ibaret olduğunu ve gençlik kategorisinin içinde farklı grupların yer aldığını belirtir. Gençliği en genel şekliyle iki tür olarak ele ala bileceğimizi belirterek, akran olan, iş hayatında yer alan ve eğitimle alakalı olan kişilerin aynı yönlerinden çok farklılıklarının olduğunu belirtir (82).

Konu ile ilgili çalışmalar incelendiğinde daha çok gençlik döneminin sorunlarının belirtildiği ve bu sorunların çözümlerine yönelik çalışmaların öne çıktığı görülmektedir. Buna karşın yapılan çalışmalarda gençliğin tanımı yapılırken farklı farklı terminolojilerin tercih edildiği görülmektedir.

Örneğin;

Gençlik, bir milletin varlığının temel taşı, etkin gücü ve geleceğin güvencesidir (83).

Gençlik, ergenlik ve erişkinlik dönemleri arasında yer edinen fiziksel ve zihinsel gelişme dönemidir (84). Şeklindeki tanımlar gözümüze çarpmaktadır.

Yapılan başka bir araştırma da ise Türkiye'de zamanla toplumsal yapılarda değişmelerin meydana geldiği ve buna bağlı olarak sosyo-ekonomik sorunlar yaşandığı, bu sorunların aile yapısını olumsuz yönde etkilediği, bunun sonucunda korunmaya muhtaç gençlerin sorununun arttığı belirtilmektedir. Bu kapsamda

gençlerin topluma verimli olacak bir biçimde yetiştirilebilmesi için imkânların arttırılmasının, kalkınmanın sosyal boyutu yönünden önemli olduğu vurgulanmaktadır (85-86).

638 Sayılı Gençlik Ve Spor Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 2011 yılında yeniden kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığı gençlere yönelik olarak hizmet vermektedir. GSB görevlerini Anayasa'nın 58 ve 59 uncu maddelerinden almıştır.

3.3.2.1.Gençliğin Korunması

MADDE 58.– Devlet, istiklâl ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müsbet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetiştirme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.

3.3.2.2.Sporun Geliştirilmesi

MADDE 59.– Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur.

Kurtaran, çalışmasında Cumhuriyet gençlere emanet edilmiştir. Devlet bu gençlerin yetişmesi ve gelişmesi için tedbirler almakla yükümlüdür. Fakat bu yetiştirme ve geliştirmenin temel amacının, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı olduğunu belirtmiştir. Böylece devletin bu tedbirleri, gençlerin hakkı yerine devletlin müdahale hakkı olarak kavramsallaştırarak, devlet ile gençler arasında olması gereken hak temelli ilişkinin ibresini devletten yana çevirmiştir (81).

3.3.3.Üniversite ve Sportif Aktiviteler

Üniversitelerin bilgi öğretiminin yanında fertlerin toplumsal uyumlarının sağlanmasında da önemli görevler üstlendikleri kabul edilen bir gerçektir. Üniversitelerin gençlerin eğitim alanları olduğuna dikkat edildiğinde sosyal aktivitelerin ne kadar önemli olduğu görülecektir. Son yıllarda eğitim seviyesinin hızlı bir biçimde yükselmesi toplumsal gelişim açısından da önemlidir (76).

Spor, yalnızca fiziksel yeteneklerin geliştirilmesi ile ilgilenmez aynı zamanda; sosyalleşme, yarışma, kazanma, kaybetme, işbirliği, saygı duyma ve kabullenme gibi değerlerin öğrenilmesini de sağlar.

Son zamanlarda çeşitli spor organizasyonları, kültürel paneller, konferanslar, söyleşiler, sinema günleri, sanatsal etkinlikler, üniversiteler arası çeşitli aktiviteler, gençlik şöenleri ve spor karşılaşmaları gibi faaliyetler azımsanamayacak kadar artmıştır. Bu durum günümüzde üniversiteleri adeta sosyal ve kültürel aktivitelerin çıkış noktası durumuna getirmiştir. Üniversite gençlerinin bulundukları kentin halkı ile birçok ortak sosyal ve kültürel faaliyetleri birlikte yapmaları, sosyal hayatın ihtiyacı olan kaliteli insan yetiştirilmesinde ve bilginin yayılmasında önemli bir rol oynamaktadır (5).

3.4.Spor ve Sosyal Boyutları

3.4.1.Spor Kavramı

Spor sözcüğünün kökenini; eğlenmek, hoşça vakit geçirmek, oyalanmak kelimelerinin karşılığı olan Latince desportare ve isportus kelimelerinden oluşmuştur. 11. y.y.'da Fransızcadan İngilizceye ödünç olarak geçmiştir. Latince Desport; Eğlendirme, oyalama, gevşeme sözcüğü, İngilizcede sport; Zaman öldürme, eğlenme, oyalanma, hobi biçiminde yer etmiştir. Oradan daha sonra tüm Dünya'ya yayılmıştır (87).

17.Yüz yılda çok kullanılmasından kaynaklı yapısında meydana gelen değişme sonucu sport olarak kullanılmaya başlanmıştır. Fransızlar ise orta çağlarda aynı terimi “se deporter” ya da “se desporter” olarak eğlenmek ve zevk almak anlamında kullanmışlardır. 19.Yüz yılda ise İngiltere’de; Dinlenme, eğlenme, hoş vakit geçirmek için yapılan tüm faaliyetleri kapsayacak şekilde sport olarak kullanılmıştır. Daha sonraları bütün dillerde yarışma, kazanma ve üstün gelme çabası için yapılan vücut faaliyetleri olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Tarih içinde ilk spor faaliyetleri, saldırı ve savunmaya dayalı sportif hareketler olarak karşımıza çıkmaktadır (88).

Günümüzde ise bu kavram Fransız P. Didon’un dile getirdiği ve Modern Olimpiyatların ana felsefesini oluşturan; Citius (Daha Çabuk), Altius (Daha Yüksek), Fortius (Daha Güçlü) kelimeleri ile özdeşleşmiştir (89).

3.4.2.Sporun Tanımı

Spor bireylerin yaşamlarını sürdürebilmek için tabiatla giriştikleri mücadelenin barışçı benzetimidir (90). Spor bireyin beden ve ruhen sağlıklı olması, kurallar içerisinde rekabet ölçülerine göre mücadele etme, heyecan duyma, yarışma, üstün gelme ve gerçek anlamda başarı gücünün artırılması yolunda gösterilen yoğun çabalar (91).

Birkaç ifade ile spor, isteğe bağlı olarak yapılan hakim değerler ve kuralların egemen olduğu bedensel hareketlerdir (87).

Spor; Bireyin toplumsal davranışlarını düzenleyen, psikolojik sağlığını geliştiren, zihinsel ve motorik yönlerini güçlendiren, biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur (92).

Yine spor, resmi ve organize bir şekilde meydana gelen yarışmalardır. Başka bir deyişle spor, kurum haline gelen fiziksel bir aktivite yarışını içerir (93).

Spor, fertlerin beden ve ruh gelişimlerini ve bu öğeler arasında koordinasyonu sağlayan bir ilimdir. Sporu, belirli kurallar altında hem ferdi hem de toplu olarak boş zaman geçirmek veya bir meslek faaliyeti şeklinde yapılan sosyolojik, psikolojik ve fiziksel açıdan olumlu gelişmeler sağlayan kültürel bir olgu olarak da tanımlamak mümkündür (94).

Başka bir tanımda ise spor; Belli kurallar dahilinde bireysel veya ortaklaşa oyunlar şeklinde ortaya konan fiziksel hareketler bütünüdür (95).

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere sporu tek bir tanımla açıklayabilmemiz mümkün değildir. Çünkü spor kavramına günlük hayatta birçok anlam yüklenmektedir. Bu tanımların dışında spora daha değişik açılardan da yaklaşmak mümkündür (96).

Anlaşılacağı üzere, sporu ilgili kavramları içinde bulunduracak şekilde bir defada tanımlamak oldukça güçtür. Bu sebeple spor genellikle amatör spor, profesyonel spor, elit spor, aile sporu, herkes için spor, yaşam boyu spor, sağlık için spor, özürllüler için spor, çocuk ve gençler için spor, ileri yaşlarda spor, kadınlar için spor gibi çeşitli ifadelerle özdeşleştirilerek kullanılmaktadır (97). Bütün bu ifadeler sporun bireyler üzerinde fizyolojik, zihinsel, ruhsal ve pedagojik olarak etkiler gösterdiğini ve bu anlamda önemli roller üstlendiğini gözler önüne sermektedir.

3.4.3.Sporun Sosyal Boyutları

Modern toplumların en belirgin özelliklerinden birisi de sosyal farklılaşmadır. Spor artan iş bölümü ve buna bağlı olarak ortaya çıkan sosyal bütünleşme ile uyumun gerçekleşmesi sürecinde etkin bir rol oynamaktadır. Yine toplumun sosyal oluşumu içinde çatışma modellerinin ve uyumlu olması ile birlikte huzursuzlukların, davranışlardaki sapmaların azaltılıp bunların kurallarla uyumlu bir hale getirilmesi ve problemlerin topluma faydalı olarak çözümlenmesinde etkili unsurlardandır (98).

Spor, kazanma ve iktidar olma, insanın egosunun tatminini amaç edinen, belirli kurallar dairesinde yapılan, rekabete dayalı sosyalleştirici, fiziki, zihni ve ruhi faaliyetlerin tümüdür (99).

Psikolojik yönden sporu uğraş edinen fertlerde spor, zevk alma ve mutlu olma duygusu yaşatmaktadır. Stres günümüz hastalığı olarak bilinmektedir. Bu hastalık ile başa çıkmada en önemli faktörlerin başında hiç kuşkusuz spor gelmektedir. Bireylerin günlük hayatlarında karşılaştıkları sıradan yaşam tarzı anlayışından spor yolu ile kurtulmak mümkündür. Bireylerin rahatlamasında ve gevşemelerinde aracı olan spor, bununla birlikte bireylerin mutlu hissetmelerini ve bir şeyleri başarmış olmanın verdiği hazzı yaşamalarını sağlamaktadır (100).

Tüm Dünya'da ve toplumlarda sınıflar arasında spor yapmaya ve sportif aktiviteleri seyretmeye yönelik ilginin hızla artması, gelişmiş toplumların farklı özelliklerindendir. Bu işin sosyolojik yönünden dikkat çeken; Hiç bir yönden ayırım yapmaksızın gerek spor alanlarına gerekse ekran başına, Dünya'nın çeşitli yerlerinde yaşayan milyonlarca insanı bir araya toplayabilen bir olgu olması ve bunu başarabilen başka bir olayın olmamasıdır (101).

Spor türlerinin değişik yön ve ağırlıklarda biçimlenmesinde etkili olan çeşitli faktörler vardır. Bu faktörler insan vücudunu fizyolojik açıdan yüksek bir verimliliğe ulaştıran, zamanla toplumların hayat şartı ve tarzları, dinî inançları, üzerinde yaşadıkları toprakların coğrafi yapısı ve iklimi gibi çeşitli faaliyetlerden etkilenecek oluşmuşlardır (102).

Spor, fonksiyonları olarak, sosyo-kültürel duyarlılık kazandırır. Bireylerin boş zamanlarının sağlıklı bir biçimde değerlendirilmesine, hoşgörülü ortamın oluşmasına, sosyal sorumlulukların yerine getirilmesine, toplumların ekonomik ve sosyo-kültürel kalkınmalarına yardımcı olur. Sonuç olarak sporun toplumsal birlikteliğin sağlanmasında yardımcı olduğu göz ardı edilemeyecek bir gerçektir (11).

Spor günlük hayatın hemen hemen tüm yönlerinde var olan bir kurumdur. Spor toplumların sosyalleşme sürecinde oldukça önemli bir yer tutmaktadır.. Sporun gücü, insanları birleştiren bir sosyalleşme aracı olarak ölçülmektedir.

3.5.Sporun Bireyler Üzerindeki Faydaları

Spor, bireylerin bedensel, ruhsal ve sosyal gelişimini sağlayan bir eylem bilimidir (10). Bireyler spor yapma, beden formunu geliştirme ve yeteneklerine uygun sportif performans seviyesine ulaşabilme olanağına sahip olmalıdır. Okul öncesi çağıdaki çocuklar dahil olmak üzere toplumu oluşturan bütün bireyler (Gençler, yaşlılar, sakatlar..) gereksinimlerine uygun spor programları sayesinde kişiliklerinin temel gelişimini sağlamak için özel ortamlar hazırlanmalıdır (103).

Bu konu ile ilgili sportif aktiviteler ve beden eğitimi dersleri, sürat ve çeviklik, denge, koordinasyon, esneklik, kas dayanıklılığı, iyi postür, vücut mekanizması ve organik randıman konularını kapsar. Fiziki faaliyet ve egzersizler vücutun bütün parça ve sistemlerini etkilemelidir. Bu faaliyetler aynı zamanda dengeli bir fizik ile birlikte sosyal ve entelektüel gelişmeye hizmet edecek geniş faaliyetleri de içinde barındırmalıdır (104).

Bütün egzersizlerin ana hedefi, vücudu sağlıklı bir yapıya kavuşturmak veya sağlığın bozulmasını önlemeye çalışmaktır. Günümüzde tüm Dünya'da yapılan çeşitli araştırmalarda, hastalıkları önlemede ve hastalıkların iyileşmesinde sporun önemli bir rol üstlendiği görülmektedir (105).

Hiç kuşkusuz günlük yaşantımızda gün geçtikçe daha önemli bir yer edinen spor ve sportif aktivitelerin sınırsız faydaları vardır. Bu faydaları belli başlıklar altında toplayacak olursak;

3.5.1.Fizyolojik ve Biyolojik Faydaları

Bireylerin yaşıntılarındaki hareketsizlik sonucu çeşitli rahatsızlıklar meydana çıkmaktadır. Normal şartlarda hareketsiz bir insanın dakikada kalp atım sayısı 70– 72 dir. Kalp her atımında 70 cm³ kan pompalamaktadır. Dinlenirken İnsan kalbinin dakikada kan pompalama seviyesi 5 litredir. Buna karşın saatte dört kilometre hızla yürüyen bir insanda dakikada 8 litre kan dolaşımı sağlanır. Saatte 20 kilometre hızla koşan bir insanın kalbi ise dakikada 30–36 Lt. Kan dolaşımı sağlamaktadır. Astrand ve arkadaşları spor yaparken kalbi besleyen ve beyne kan götüren damarların dolaşım durumlarını incelemek için yaptıkları araştırmada yapılan egzersizler sonucu kalbe ve beyne giden kan miktarının daha olduğunu bulmuşlardır. Bu durum bireylerin daha sağlıklı bir hayat yaşamalarını sağlayacaktır (106).

Spor aktiviteleri genellikle aerobik diye bilenen yavaş tempo süre dengesinin korunması ile başlayan ve bireyin genel yapısı ve amacına göre artarak devam eden bir süreçtir. Bu yavaş tempo ile bireylerde fizyolojik ve biyolojik olarak bazı değişiklikler olmaktadır.

Bu değişiklikleri şu şekilde sıralayabiliriz;

- Dolaşım sistemi vasıtasıyla kalp; yüksek tansiyon, şeker hastalığı, aşırı kilo, kolesterol ve hareketsizlik gibi risk faktörlerini önler.
- Kişide zihin açıklığı oluşturur. Ruhsal durumunu düzelterip ve enerji seviyesini yükselterek insanın stresten uzaklaşmasına katkıda bulunur.
- Kalp hastalıklarını ve kanseri önler.
- Romatizma hastalıklarını önler.
- Kemik ve kasların gelişmesine katkıda bulunarak bedeni daha güçlü tutar.

- Kan basıncını düşürür ve vücuttan toksinlerin atılmasını sağlar (107).
- Daha enerjik bir organizma sağlar.
- Bedensel ve zihinsel yorgunluklara karşı direnci artırır.
- Kilo almayı önler, vücut yağ oranını düşürür.
- Bedensel işlerde geç yorulmayı, erken dinlenmeyi sağlar
- İç salgı bezlerinin düzenli çalışmasını sağlar.
- Vücutta kılcal damar sayısı artar.
- Kalbin gücü ve pompaladığı kan miktarı artar, kalbi besleyen koroner damarlar genişler (108).

3.5.2.Sosyolojik Faydaları

Günümüzde önemli bir unsur haline gelen spor kavramı sosyal hayatın hemen her anında etkili olabilmektedir. Bireyin bedensel ve ruhsal sağlığını geliştirip iradesini güçlü kılmak ve sporun temel amaçları arasında yer aldığı gibi, sosyal ve ekonomik kalkınmanın temel unsurları arasında da yer almaktadır (109). Yine beden eğitimi ve spor grup çalışmasını ve karşılıklı dayanışmayı sağlayarak ferdin toplum üyeliğini kazanmasını gerçekleştirerek sosyalleşmesini sağlar.

Ferdin aktif ve pasif olarak spora katılması, toplumsal etkileşim yoluyla yalnızlığı meydana getiren sakıncaları ve yalnızlık bunalımlarını önler. Birey ve toplum ilişkilerinin olumlu yönde gelişmesinde sportif ve bedensel aktiviteler önemli bir etkidir. Bu sayede sosyal ilişkiler gelişir buna bağlı olarak kurum ve olaylar oluşur (110).

- Kişilik ve karakter gelişimine katkıda bulunur.
- Fertler arasında sosyalleşme sürecini hızlandırır.
- Kişilerin toplum içinde statü kazanmalarını sağlar.
- Farklı toplumların insanlarını kaynaştırır (108).
- Beden eğitimi, kendini ifade etme ve yaratıcılık olanaklarını artırır. Bedenin bireyin duygularını ifade etmede kullanılmasına olanak verir ve yeni hareketlerin oluşmasına zemin hazırlar (111).

3.5.3.Psikolojik Faydaları

Psikolojik gelişim ve sosyal gelişim birbirlerinden etkilenmektedir. Birey spor yoluyla toplumu, kuralları, meslekleri, gelenek ve görenekleri, iyi ve kötüyü, doğruyu yanlış öğrenirken aynı zamanda kişiliğin şekillenmesinde de rol oynamaktadır. Spor kurallarına bağlı olarak çalışma kurallarının öğrenilmesi ve bireylerin disipline edilmesi de önemlidir (112).

Psikolojik açıdan spor, zevk alma ve mutlu etme duygusu yaşatmaktadır. Günümüz hastalığı stres ile başa çıkmada en önemli etken kuşkusuz spor etkenidir. Spor yolu ile günlük yaşamımızda karşılaştığımız sıradan hayat tarzı ve anlayışını ortadan kaldırmamız mümkündür. Spor bireyleri rahatlamanın yanı sıra onların mutlu olmasını da sağlar (113).

Spor eskiden beri bir ahlak ve kültür okulu olmuştur. Spor, irade kontrolü, başarma azmi, ilerleme isteği gibi duyguları bireylere kazandırarak insanın içgüdüsünde var olan yıkıcı, saldırgan, kırıcı, tahammül edilemeyen dürtülerini pozitif hâle getiren bireysel ve toplumsal gelişmenin yanı sıra insanların kişilik kazanmasında etkili olan bir olgudur (114). Yine insanın yapısında bulunan saldırganlığa karşı barışçı boşalma imkânı sağlamakta, bu dürtünün kontrolü için uygun bir yarışma ortamı oluşturmaktadır (115).

Diğer psikolojik faydaları ise şu şekilde sıralamamız mümkündür;

- Saldırganlık ve negatif tutumları minimuma indirger.
- Yalnızlık duygusunu en aza indirger (116).
- Aşırı kompleksli insanların tedavisine katkı sağlar.
- Seksüel dürtüleri fiziki harcamalara çevirir.

- Kişilik oluşumuna olumlu katkı sağlar, mücadeleyi ve dayanma gücünü artırır.
- Sorumluluk duygusunun oluşmasını sağlar.
- Kendini ifade etme ve neleri gerçekleştirebileceğini ispatlama konusunda imkânlar sağlar (108).

3.5.4.Ekonomik Faydaları

Gerçekleştirilen sportif organizasyonlarda yer alan spor branşları gereği, kullanılmak zorunda olan araç ve gereçlere, malzemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Kullanılan malzemelerin üretim aşamasında yer alan tüm birimlerin bu sanayi içinde ekonomik rant elde etmeleri ve bu yarışmalarda yarışan sporcuların gelir elde etmeleri sporun ekonomik yönden katkılarının açık bir göstergesidir.

Yine sportif organizasyonlarda gerçekleştirilen aktivitelerin farklı yerlerde gerçekleştirilmesi, bu yerlere yapılan seyahatlerin turizm sektörünün hareketlenmesine yol açması, bu hareketliliğe bağlı olarak parasal harcamalarda bulunulması sporun bir başka şekilde ekonomiye katkısını ortaya koymaktadır (108).

Spor branşlarının çok sayıda olması ve bu branşlar içerisinde çok çeşitli aktivitelerin bulunması ekonomik düşünmeyi de beraberinde getirmiştir. Özellikle kitle iletişim araçlarının gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla birlikte spor da yaygın bir şekilde yapılmaya başlanmış ve buna bağlı olarak ekonomik rakamlar ortaya çıkmıştır. 1990'lı yıllardan itibaren sporun ekonomik önemi daha çok kendini hissettirmeye başlamıştır (117).

Özellikle Dünya'da ve Türkiye'de büyük ticari şirketler sporun bu ekonomik önemini kavramış olmakla, bugün bu alana inanılmaz rakamlarda yatırımlar yapmaktadırlar. Sadece olimpiyatların yapılacağı ülkenin seçiminde bile, büyük

devletlerarası kulis faaliyetleri yapılmaktadır. Olimpiyatları alan ülkeler sadece ekonomik yönden değil turizm, sanayi, ticari gibi çeşitli alanlarda da olumlu yönde etkilenmektedir. Şöyle ki sadece televizyon naklen yayınları için, milyar dolarlar ödenmesi rakamların büyüklüklerini göstermesi açısından yeterlidir (80).

3.6.Sosyalleşme ve Spor İlişkisi

Sosyal gelişim, doğum evresinden yetişkinlik dönemine kadar bireyin insanlarla olan karşılıklı etkileşimleri sonucu, geliştirdiği bilgi ve duygular bütünüdür. Yine sosyalleşme, bireyin yetişkinlik döneminde, içinde bulunduğu çevrede geçerli olan kurallara ve değer yargılarına göre bir davranış geliştirme sürecidir (118). Başka bir tanımda ise sosyalleşme kişinin grup normlarını öğrenip bu normlara uyma sürecidir (119).

Sosyalleşme ile birlikte insan, toplumun meydana getirdiği rolleri, düşünme biçimlerini, tavır ve hareketleri, öğrenmektedir. Böylece sosyalleşme, kişinin içinde bulunduğu topluma uyum sağlamasını ve toplumsallaşmasını gerçekleştiren bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişinin toplum içinde yaşayan diğer fertlerle aynı yaşam alnını paylaşabilmesi, toplumun kültüründe var olan değerlere (gelenek, görenek vb.) itaat etmesi, yeme, içme gibi birtakım fizyolojik ihtiyaçları kabullenmiş olması, toplumsal hayatın kurallarına uyması ve grup içinde üzerine düşen rolleri istenilen bir biçimde yapması ile mümkün olabilmektedir (17).

Birey içinde yaşadığı sosyal çevrenin farkında olduğu oranda bir takım sosyal faaliyetlerin içinde yer alacaktır. Bu faaliyetlere katılma düzeyleri sosyalleşme oranı ile paralellik göstermektedir. Bu bağlamda spor sosyalleşen ve sosyalleşme düzeyi artan fertlerin uğraşları haline gelmektedir (120).

Spor bireyin; kültürü farklı, inancı farklı, düşüncesi farklı insanlarla karşılıklı etkileşimde bulunmasını ve bu yolla kendi dar dünyasından kurtularak daha geniş çevrelerde yer edinin sosyalleşebilmesine, olumlu katkılar

sağlamaktadır. Spor yalnızca sportif aktivitelerde yer alanlarla değil izleyiciler arasında da önemli bir etkileşim konusudur (121).

Spor, bireyin farklı sosyal çevreler içinde yer almasını sağladığından dolayı sosyalleşme sürecinde önemli bir yer teşkil etmektedir. Gelişmiş toplumlularda sporun genellikle gruplar ile birliktelik içinde yapılan bir etkinlik olduğu bilinmektedir. Sportif faaliyetler ile bireyler çeşitli insan gruplarıyla sosyal ilişkiye girmektedir. İlk başlarda daha çok bireysel aktiviteler olarak karşımıza çıkan bu faaliyetler sonraları geniş kitlelere ulaşarak toplumsal bir özellik kazanmıştır (122).

Spor, sorumluluk ve iş birliği içinde düzen sağlama kabiliyetlerini geliştirir. Sebatsız, enerjik olmayı sağlar, sosyal gruba ve topluma mensubiyet duygusunu bireye kazandırır, fert ile toplum ilişkilerini ahenkli hale getirir. Spor, aynı zamanda kişiliğin geliştirilmesine de katkı sağlar (123).

Spor, sosyalleşme ve sosyal değişim aracıdır. Çeşitli sosyal değerlerin oluşmasında ve bu değerlerin sürekliliğinde önemli bir yere sahiptir. Fedakârlık, hakkaniyet, sadakat, sorumluluk, güvenilirlik, hoşgörölü olma ve kendini disiplin altına alma gibi önemli değerleri kapsamaktadır. Sosyalleşme sürecin insan kendine uygun olan sosyal rolleri öğrenir. Hemen hemen bütün insanlar daha çocukken oyun ve sportif aktiviteler aracılığı ile sosyalleşirler. Bu aktiviteler bireylerin toplumda sorumluluk sahibi, birlikte çalışabilme, liderlik gibi birtakım rolleri öğrenme sürecinde önemli katkılar sağlamaktadır (5).

Sportif etkinliklerin geneli birer sosyal deneyimdir ve çoğunlukla duyguları içerir. Sportif etkinlikler içinde yer alan bireyler duygularını daha rahat bir şekilde ifade edebilmektedirler. Oyun ya da sportif faaliyetlere katılan birey saldırganlık, öfke, utangaçlık gibi duyguların boşalımını sağlar ve bu duyguları kontrol etmeyi öğrenir (11).

Beden eğitimi ve spor etkinlikleri bireyin bedensel özelliklerinin yanı sıra kişilik özelliklerinin de gelişimini sağlamaktadır. Benlik genelde, kişinin kendi özelliklerinin ve isteklerinin bilincinde olması olarak ifade edilir. Çocuk, arkadaş grubu içinde etkileşimler sonucu kendini daha iyi tanıma imkânı bulur. Başkaları ile kendini karşılaştırır. Güçlü ve zayıf yönlerinin farkına varır. Bunun sonucunda da sosyalleşme daha hızlı ve olumlu bir şekilde gerçekleşir (124).

Spor yoluyla sosyalleşme, daha çok spora katılmanın sonuçları üzerinde durmaktadır. Sporun birlikte çalışma, kabullenme, takdir etme, mücadeleci ve hakkaniyet sahibi olma gibi değerlerin kazanılmasında önemli bir yer teşkil ettiği düşünülür (125). Spor ile sosyalleşme sürecinde bireylerde, toplumda var olan kültür ve değerleri tanıma, diğer insanlarla aynı ortamda yaşayabilmek için toplumsal kurallara uyma ve bu kuralların gerekliliğinin farkına varma, bireyin kendini tanıyıp kişiliğini şekillendirme gibi özellikleri gelişecektir (11).

Sporun önemli işlevlerinden birisi de ait olma duygusunu aşılması ve geliştirmesidir. Bu duygu insanın sosyalleşmesinde önemli bir değerdir (80). Belli bir grup içerisinde yer alma ve o gruba ait olma kişinin toplumdaki rolünün belirlenmesinde ve bir statü sahibi olmasında bir olgudur. Sportif faaliyetlerde kazanılan başarılar bu duyguların artmasına ve sosyalleşme sürecine katkı sağlayacaktır (126).

Sporun tanıtılması, özellikle ailede başlamaktadır. Akranların etkisi sporda erken sosyalleşme sağlamaktadır. Kitle iletişim araçları vasıtası ile bireylerin sportif faaliyetlere yönelmesi ve ilgi duydukları spor alanlarının destekçileri olarak aynı amaç için birliktelik oluşturmaları spor sosyalleşmesinde önemli bir etkidir. Spor sosyalleşmesinde sosyo-ekonomik durumlara göre, bireylerin sportif faaliyetler içinde yer alma durumu orantılılık göstermektedir. Bu da spor sosyalleşmesinde etkisi olan başka bir unsur olarak gösterilebilir (127).

3.7.Sporun Kişilik Üzerine Etkileri

Kişilik, fertlerde yapıların, davranışların, ilgi ve alakaların, tutumların, karakteristik bir bütünleşmesidir (128). Başka bir tanımda ise bireyin kendine has olan vasıfları tek tek toplayan ruhsal bir bütün olarak tanımlanmıştır (129). Kişiliğin tanımına kısaca değindikten sonra sporun kişilik üzerine etkilerini inceleyecek olursak, spor ile sadece iyi bir fiziğe sahip olunmaz aynı zamanda sosyalleşerek içinde bulunulan topluma da uyum sağlanır. Spor çeşitli kurallar ile çevrelenmiştir. Sportif faaliyetlerde başarı kazanabilmek bu kurallara uymak ile mümkündür. Bu uyum süreçlerini istenilen bir biçimde tamamlayan sporcular birtakım özellikleri de kazanmış olurlar. Yani bazı niteliklerini geliştirmiş olurlar.

Sporda, bedensel ve ruhsal yönden bazı özellikleri taşımak başarıyı da beraberinde getirecektir. Bu özellikleri şöyle sıralamak mümkündür.

- Güçlü bir kas ve iskelet yapısı,
- Hareketlerin devamlılığı için yüksek kondisyon,
- Rekabetçi bir yapıya sahip olmak ve kolay vazgeçmemek için gerekli kişilik özelliklerine sahip olmak,
- Motivasyonu yüksek tutmak.

Spora başlamak için bu özellikler gereklidir. Fakat şu unutulmamalıdır ki bu özellikler spor yapmaya devam edildiği sürece gelişir. Bu gelişme birtakım kurallara bağlıdır. Kuralların temelini sportif faaliyetlerin kişilik üzerindeki etkileri oluşturmaktadır. Çeşitli bilim adamları ve spor ahlakçıları, sportif faaliyetlerin kişilik üzerindeki etkilerini şu şekilde genelleştirmişlerdir;

- 1.Spor karakteri şekillendirir.

2.Takım sporları işbirliği yapmayı öğretir.

3.Bireysel sporlar kişisel disiplini geliştirir.

4.Öğretici-öğrenci arasındaki olumlu ilişkiler, sporcunun daha kolay sosyalleşmesini sağlar.

5.İdmanların tehlikeli kısımları sporcunun cesaretini artırır.

6.Bedensel temasların olduğu bazı spor dallarında iletişim daha yüksektir.

7.Spor saldırganlık dürtülerini sosyal kurallar içerisinde boşaltmayı öğretir.

Ancak bulunduğumuz zaman diliminde, ne yazık ki sporu bir kazanç ve propaganda kaynağı olarak görenlerin sayısı artmaktadır. Bu da sporu amacından saptırmaktadır. Buna bağlı olarak sporcular sadece kazanmaya şartlandırılmakta ve yarışmalar özelliklerini kaybetmektedir. Tıp ve teknoloji alanında yaşanan bazı gelişmeler de zaman zaman amaçları dışında kullanılarak sporcuların kendi kapasitelerinin çok üzerinde performanslara ulaşmalarını sağlamaktadır. Buna bağlı olarak; aşırı bedensel ve zihinsel zorlanmalara maruz kalmak, çeşitli sakatlıklar yaşamak, hatta intiharlara varabilen ruhsal bozukluklar yaşamak gibi olumsuzluklar ortaya çıkmaktadır. Bu olumsuzluklar sosyalleşme sürecini bozmakta ve sosyal uyumu güçleştirmektedir (129).

Sporcu kişiliklerinin araştırıldığı çalışmalarda, son zamanlarda, sportif faaliyetler sonucunda benliğin ne şekilde etkileneceği konusu üzerinde durulmaktadır (130). Bu kapsamda O.Neumann bir çalışmada, spor yapan ve yapmayan fertlerin kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Araştırmada karşılaştırmaları yaptığında spor yapanların yapmayanlara göre daha çalışkan, ilişki kurmaya sürekli hazır, daha dışa dönük ve duygusal açıdan daha dengeli, zor koşullarda ortama uyum sağlamalarının daha olduğunu belirlemiştir (131).

Sportif faaliyetler, temelde kişinin bedensel ve ruhsal sağılığını geliştirerek, karakter özelliklerinin gelişimini sağlamaktadır. Bireye bilgi, beceri ve yetenek kazandırmaktadır. Yine kişinin mücadele gücünü artırmanın yanında belli kurallar çerçevesinde, rekabet ölçülerine göre mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve kazanma amacıyla yapılan faaliyetlerdir (52).

Sportif faaliyetler sonuç itibari ile ister amatörce, isterse profesyonel olarak yapılsın, kişiyi bazı noktalarda kontrol altına almayı başaran, kişinin eksiklerini tamamlayan, fazlalıklarının da olumlu bir şekilde harcamasına ortam oluşturan araçlardır (132).

Bu açıklamalar ışığında sporun kişilik gelişimi üzerine etkilerinin genellikle fizyolojik, psikolojik ve sosyal anlamda olduğu göze çarpmaktadır. Elbette ki sporun ve sportif faaliyetlerin bireyler ve toplumlar üzerinde daha başka bir çok olumlu kazanımları bulunmaktadır. Yine bu kazanımlardan birkaçını şu şekilde sıralayabiliriz;

- Temel motorik özellikleri gelişir.
- Bireylerde düzgün duruş alışkanlıkları kazanırlar.
- Bireylerin hareketliliği olumlu yönde kanaliz edilir.
- Kişiyi başkalarına karşı saygılı olmayı, kazanmayı ve kaybetmeyi öğrenir.
- Kişiler hoşgörü ve işbirliği davranışı özelliği kazanır.
- Kişini günlük uğraşlardan uzaklaşmasına yardımcı olur, monotonluktan kurtarır.
- Spor kişinin karakterinin şekillenmesine yardımcı olur.

- Spor ile birey kurallara uyma alışkanlığını geliştirir.
- Bireylerin mücadele etme azmini artırır.
- Fizyolojik olarak sağlıklı bir birey olmasına yardımcı olur.
- Bireylerde meydana gelen saldırganlık dürtülerinin doğal yolla giderilmesini sağlar.
- Bireylerde dikkatli olmayı, düşünceyi aynı noktada toplamayı, problem çözmeyi, yaratıcılık ve hayal gücünü kullanmayı ve paylaşma duygusunu geliştirir (115).

3.8.Spor yoluyla Sosyalleşme

Sosyalleşme bireyin bir toplumun üyesi, bir kültürün parçası olması sürecidir. Sporun sosyalleşme süreci üzerinde önemli katkıları vardır. Özellikle takım sporları grup içinde nasıl davranılacağını ve duyguları kontrol altında tutmayı öğretir. Spor gençlerde; paylaşma, dayanışma, kurallara uyma, hoşgörülü olma bilincini artırır. Toplum içerisinde yakın ve etkili iletişim kurmayı sağlar.

Spor kişinin kendini daha iyi ifade etme yeteneğini geliştirir, kurallara uyma alışkanlığı kazandırır. Spor toplum dışına itilmiş gençlerin toplumla yeniden ilişki kurmasını geliştirir. Spor sayesinde hem toplum kişiyi etkiler hem de sportif başarısı olan kişi toplumsal barışın ve spor bilincinin oluşmasına katkıda bulunur.

Kişinin toplumdan kopuk bir biçimde yaşaması çeşitli kötü alışkanlıkların ve ruhsal bozuklukların sebebidir. Bu noktada spor bireylerin sosyalleşmelerinde ve topluma kazandırılmalarında önemli bir araçtır. Bireylere spor yapma imkânı sağlanarak, suç işleme gibi olumsuz davranışlardan uzaklaşma ve hayat kalitelerini yükseltme fırsatları verilmelidir.

Türkiye'de spor yapma imkânlarının tabana yayılarak spor yapan fertlerin sayısının artması, toplumsal barışın temel taşıdır. Kazanma hırsıyla yapılan mücadeleler yerine, zevk ve sağlık için yapılan, yarışma amaçlı olmayan spor imkânları sosyalleşmenin göstergesidir.

Spor aynı zamanda sosyalleşme süreçleri kesintiye uğrayan bireylerin yeniden sosyalleşmesini de sağlamaktadır. Literatürde sporun; toplumsallaşmaya, çeşitlenmeye ve yeniden sosyalleşmeye katkı sağladığı belirtilmektedir (133). Türkiye'de 2012 yılında yürürlüğe giren “Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi” ile suç işleyen gençlerin topluma kazandırılması ve gençlerin suç davranışına yönelmelerinin önlenmesine ait çalışmalar yapılması öngörülmektedir (134).

Yapılan çeşitli araştırmalarda, rekreatif etkinlik olarak spor yapan yaşlıların sağlık durumlarının iyileştiği ve yaşam standartlarının yükseldiği görülmektedir. Bu kapsamda sporun yaşlıların sosyal sorunlarının çözümüne de katkı sağladığı görülmektedir (135).

3.9.Sporun Sosyal Fonksiyonları

Sporun sosyal fonksiyonlarını,

A. Ferde,

B. Topluma,

Yönelik olarak iki başlık altında toplayabiliriz.

3.9.1.Sporun Ferde Yönelik Fonksiyonları

Spor, bütün amaç ve fonksiyonlarını fertler üzerinden gerçekleştirir. Bireylerin kabiliyetlerinin ve eğitimlerinin ölçüsünde, toplumsal, kültürel, medeni ve çevresel gibi hedefler gerçekleşebilir. Kaliteli fert demek kaliteli toplum demektir. Bozulma da iyileşme de fertten başlar (136).

Spor klasik pedagojide beden, ruh ve zihnin eğitim aracı olarak tanımlanır (147). Spor yapıp yapmama durumlarına göre çocuklar ile erkekler ve kadınlar arasındaki farklara yönelik yapılan araştırmalarda farklı sonuçlara ulaşılmıştır (137). Bu kapsamda yapılan çalışmaların genelinde sporun fertler üzerindeki şu etkileri vurgulanmıştır.

- Beden sağlığına,
- Ruh sağlığına,
- Zihinsel gelişimine,
- Ahlaki gelişimine,
- Kişilik gelişimine,

- Olgunlaşmasına,
- Kendine güven duymasına,
- Sosyalleşmesine,
- Algısının gelişmesine,
- Statü sahibi olmasına vb. üzerinde son derece olumlu etkiler meydana getirmektedir (138).

3.9.2.Sporun Topluma Yönelik Fonksiyonları

Fertler toplumun birer üyesidir. Toplumun bu üyeleri eğitme hakkı vardır. Bu üyeliğin gerekliliği olarak fertler, toplumun değerlerini öğrenmek, bu değerleri uygulamak, yaşamak ve yaşatmak sorumluluğunu taşır. Bu sebeple fert ve toplum bir etkileşim içindedir. Bu kapsamda spor, sosyal değerlerin oluşmasında ve bu değerlerin sürekliliğinde yardımcı olmaktadır (139).

Sonuç olarak sporun toplumsal fonksiyonları;

- Yeteneğin,
- Kişiliğin,
- Etiğin,
- Liderliğin,
- Sosyalleşmenin,
- Paylaşmanın,

- Yardımlaşmanın,
- Yarışmanın,
- Dayanışmanın,
- Kültürel gelişimin,
- Sosyal eşitliğin gelişmesi ve gerçekleşmesi sayılabilir. Ayrıca spor uygun bir sosyal ortamın oluşmasında önemli bir yere sahiptir.

3.10. Sportif Faaliyetlerin Sosyalleşme Üzerindeki Sonuçları

3.10.1.Sportif Faaliyetlerin Sosyalleşme Üzerindeki Olumlu Sonuçları

Önem derecesi yüksek sosyal değerlerin oluşmasında ve sürekliliğinde, sportif faaliyetler yardımcı olan araçlardandır. Bu değerler, fedakârlığı, sadakati, sorumluluğu, güvenirliliği, hoşgörüyü gibi birçok meziyeti ifade etmektedir. Spor, bireylerin ve toplumun istikrarına; gerekli diğer, kurum ve davranışların oluşumuna katkı sağlar (26).

Dünya milletleri, sporu en doğru propaganda aracı olarak kabul etmişler ve uluslararası spor organizasyonlarında kendilerini temsil edecek sporcuların en iyi şekilde yetiştirilmesi gerekliliğine inanmışlardır (140).

Yine bu görüşü destekleyen bir araştırmaya göre; spor, ileri toplumlarda olduğu kadar, geri kalmış ve gelişmekte olan toplumlarda da önemli bir kaynaşma aracıdır. A.B.D. eski başkan yardımcısı Spino Agnev, “Spor toplumumuzu bir arada tutan tutkaldır.” sözü bu görüşü desteklemektedir (141).

Birey sportif aktivitelerin aracılığı ile çevresini daha iyi tanır. Çevresi ile kolay bir şekilde iletişim kurar. Bu alanlardaki olumlu gelişmeler, bireyin duygusal olarak daha iyi gelişmesine yardımcı olmaktadır. Arkadaş gruplarında ve okullardaki oyun ortamlarında gerçekleştirilen sportif faaliyetlerin, çocuğun topluma alışmasında ve bununla birlikte sosyalleşmesinde çok önemli bir yeri vardır. Sporlar ve oyunlar, yeni sosyal rollerin öğretilmesinde ve bu rollerin benimsenmesinde önemli yer tutmaktadır (96).

Spor, anlayışlı olma, sorumluluk taşıyabilme, iş birliği içinde olma, düzen sağlama gibi kabiliyetlerin gelişmesinde çok etkili bir unsurdur. Sebatlı, enerjik olmayı sağlar, sosyal gruba ve topluma aidiyet duygusunu bireye kazandırır, fert ile toplum ilişkilerini ahenkli hale getirir. Spor aynı zamanda, kişiliğin

geliştirilmesine de katkı sağlar. Ayrıca sportif ilişkiler farklı toplumlardan insanları kaynaştırıcı özelliği ile barışçıl amaçlara hizmet etmektedir (123).

3.10.2.Sportif Faaliyetlerin Sosyalleşme Üzerindeki Olumsuz Sonuçları

Sporun sosyalleşme sürecinde, bireyler üzerinde çok önemli bir yere sahip olduğu gerçeği bütün toplumlarca kabul edilmektedir. Fakat bazı araştırmacılar sporun, yapıcı olmayan başka sonuçlar da doğurabileceğini belirterek, toplumda var olan farklı bölgesel, etnik, dinsel ve milliyetçi gerilimlere yol açabileceğini dile getirmişlerdir (142).

Özellikle yapılan çalışmalar da göstermektedir ki;

- Yarışmaların ve kazanmanın aşırı bir biçimde uygulanması,
- Antrenör ve diğer ilgili spor adamlarının beklentilerinde aşırılığa gidilmesi,
- Bireylerin becerilerinin negatif olarak değerlendirilmesi,
- Aşırı spor yaparak günlük hayatın sekteye uğratılması,
- Dinlendirici ve eğitici spor programlarının geliştirilmemesi,
- Bireylerin spor yapmaya yeterli zaman ayıramaması gibi nedenlerde sporun sosyalleşme sürecinde çeşitli olumsuzluklar ortaya çıkarmaktadır (143).

Spor aktivitelerinin planlanması ortaya çıkaracağı rekabet ortamı düşünülerek yapılmalıdır. Bu ortamının olumsuz gelişmesi hayal kırıklıklarının yanı sıra fanatizmin ortaya çıkmasına da sebebiyet verecektir. Ayrıca artan rekabete bağlı olarak fair play dışı hareketlerin ortaya çıkması kaçınılmaz olacak

ve bunun sonucunda sporcularda kalıcı yaralanma ve sakatlıklar meydana gelebilecektir. Buda sporun olumlu olabilecek yönünü engelleyecektir.

Günümüzde sporun amacından uzaklaştırılarak ekonomik bir yöne doğru kaydığı görülmektedir. Bu da sporcular arasındaki hırsın, rekabetin ve acımasızlığın artmasına, sporun bir şiddet eylemine dönüşmesine yol açmaktadır. Şiddet sonucunda ise bireylerin ve toplumun spora yönelmesinde problemler ortaya çıkmaktadır. Spor da sosyalleşmeye en çok olumsuz etkinin görüleceği fanatizmin önlenmesi, eğitim kurumlarının yardımıyla, toplumsal bilinçlenme ve fair play ruhunun kazandırılmasıyla mümkün olacaktır. Sporun bir eğlence ve herkesin yapabileceği sosyal bir aktivite olduğu unutulmamalı, aşırılıklardan kaçınılmalıdır (5).

4.GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın model, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve kullanılan istatistiki teknikler üzerinde durulmuştur.

4.1.Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, çeşitli sosyo-ekonomik yapıya sahip olan üniversite öğrencilerinin, sportif aktiviteler ile sosyalleşme süreçlerinde meydana gelen değişimin ortaya çıkarılmasını amaçlamaktadır.

Yapılan araştırmalarda birincil (aile) ve ikincil (toplumsal çevre, kitle iletişim araçları gibi) grupların etkisinin, gençlerin sosyalleşme sürecinde son derece fazla olduğu ortaya konulmuştur. Bununla birlikte sporun günümüzdeki toplumsal önemi göz önüne alınarak, toplumdaki etkileşim sürecinde bir sosyalleşme aracı olup olmadığı incelenmeye çalışılmıştır.

4.2.Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Karasar; tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırmalar olarak tanımlamaktadır. Tarama modellerinde amaçların ifade edilişi genellikle soru cümleleri ile olur. Bunlar “Ne idi?”, “Nedir?”, “Ne ile ilgilidir?” ve “Nelerden oluşmaktadır?” gibi sorulardır (144).

4.3.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Fırat Üniversitesinde çeşitli Fakültelerde, Meslek Yüksekokullarında ve Yüksekokullarda öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemine ise 2016-2017 Eğitim Öğretim yılında Fırat Üniversitesinde öğrenim gören 36408 öğrenci içerisinde tesadüfi örneklem ile belirlenmiş olan toplam öğrenci sayısının %5'ine tekabül eden 1827 öğrenci

oluşturmaktadır. Tesadüfî örnekleme, bireyin veya ögenin çalışma evreninden seçilebilme olasılığının bilindiği ve bu olasılık oranının sıfır olmadığı örnekleme yöntemlerini içerir. Burada öğeler ya da kişiler rastgele seçilir ve bundan dolayı sistematik bir yanılğı söz konusu olmaz. Seçilen öğelerin belirlenmesinde sadece şans faktörü rol oynar.

4.4.Verİ Toplama Araçları

Bu çalışma iki bölümde ele alınmıştır. Birinci bölümde sosyalleşme kavramı ile ilgili literatür taramaları yapılmıştır. İkinci bölümde ise Şahan tarafından geliştirilen "Sporda Sosyalleşme Ölçeğı" kullanılmıştır. İki bölümden oluşan ölçeğın birinci bölümünde kişisel bilgilerin yer aldığı 17 soruya, ikinci bölümünde ise spor ile sosyalleşme kavramının ortaya çıkmasına yardımcı olacak 35 soruya yer verilmiştir. İkinci bölümde yer alan soruların değerlendirilmesinde 5'li Likert tipi ölçek kullanılmıştır.

Tablo 1. Her Bir Davranışın Kullanılma Sıklığı ve Puanları

1	Hiç katılmıyorum (1)	1.80–1.00
2	Katılmıyorum (2)	2.60–1.81
3	Kararsızım (3)	3.40–2.61
4	Katılıyorum (4)	4.20–3.41
5	Kesinlikle Katılıyorum (5)	5.00- 4.21

Tablo 1 de görüldüğü gibi sorulara katılma derecesi; “Hiç Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde oluşturulmuştur. Değer aralıkları, olumsuzdan olumluya doğru “Hiç Katılmıyorum” (1), “Katılmıyorum” (2), “Kararsızım” (3), “Katılıyorum” (4), “Kesinlikle Katılıyorum” (5) şeklinde derecelendirilmiştir.

Tablo 2. Sosyalleşme Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirliliği

Konu	Madde sayısı	Cronbach Alpha
Spor ile sosyalleşme	35	0,84

Cronbach Alpha değerleri sosyal bilimler için 0.70'in üzeri kabul edilmektedir. Tablo 2'de gösterilen, Şahan tarafından geliştirilen ölçeğin cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0.84 olarak hesaplanmıştır. Dolayısı ile bu değerlere bakıldığında ölçeğin güvenilir oluşu anlaşılmaktadır (145).

4.5.İstatistiksel Analiz

Bu araştırmada yapılan ölçümlerde elde edilen veriler, IBM SPSS 22.0 paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, tek yönlü varyans analizi ki kare ve t - testi kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel çözümlerlerin anlamlılık düzeyi $P < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Ankette yer alan ifadeler öncelikle frekans analizi tabloları ile sunulmuştur. Özellikle demografik faktörlerin frekans analizleriyle ifade edilmesi aradığımız sonuçların daha net görülmesine imkân sağlamıştır. Karşılaştırma yaptığımız bazı ifadeler Crosstab (Çapraz tablo) analizi ile gösterilmiştir. Descriptive analizi özellikle Likert tipi ölçeklerde elde edilen cevapların ağırlıklı olarak yönünü belirler ve standart sapmasını verir (146). Amaç verilen cevaplarda bir anormallik olup olmadığının anlaşılmasıdır.

5.BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde; Üniversite öğrencilerinin demografik özelliklerine ilişkin bulgu ve yorumlara, araştırmanın genel amacına yönelik toplanan verilerin istatistiksel analizlerine ve bu analizler sonucu elde edilen değerlere yer verilmiştir.

5.1. Araştırmaya Katılanların Fakülte ve Yüksekokullara Göre Dağılımları

Tablo 3. Araştırmaya katılanların fakülte ve yüksekokul değişkenlerine göre dağılım değerleri

Fakülte veya Yüksekokul	Frekans	Yüzde (%)
Eğitim Fakültesi	253	13,8
Sağlık Bilimleri	384	21,0
Meslek Yüksekokulu	346	18,9
Spor Bilimleri	203	11,1
Fen Bilimleri	293	16,0
Sosyal Bilimler	348	19,0
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 3 incelendiğinde % 21,0' lik dilimle en fazla katılımın Sağlık Bilimlerinde yer aldığı göze çarpmaktadır. Diğer fakülte ve yüksekokulların yüzdelik dilimleri ise; Sosyal Bilimler (% 19,0), Meslek Yüksekokulları (% 18,9), Fen Bilimleri (% 16,0), Eğitim Fakültesi (% 13,8) ve Spor Bilimleri (% 11,1) şeklinde olduğu görülmektedir.

5.2.Araştırmaya Katılanların Sosyo - Demografik Özelliklerini Gösterir Dağılım Değerleri

Tablo 4. Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılım Değerleri

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	821	44,9
Erkek	1006	55,1
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 4'e bakıldığında katılımcıların % 55,1'inin erkek, % 44,9 'unun kadın olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılanların Yaş Değişkenine Göre Dağılım Değerleri

Yaş	Frekans	Yüzde (%)
18-20	877	48,0
21-23	780	42,7
24-26	101	5,5
27 +	69	3,8
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 5'de araştırmaya katılan öğrencilerin % 48,0' i 18-20 yaş aralığında, % 42,7' si 21-23 yaş aralığında, % 5,5' i 24-26 yaş aralığında, % 3,8' i 27 yaş ve üstü olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılanların Medeni Durum Değişkenine Göre Dağılım Değerleri

Medeni Durum	Frekans	Yüzde (%)
Evli	83	4,5
Bekar	1744	95,5
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 6'da araştırmaya katılan öğrencilerin % 4,5' inin evli olduğu, % 95,5' inin ise bekar olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılanların Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılım Değerleri.

Anne Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde (%)
İlköğretim	1154	63,2
Lise	469	25,7
Üniversite	179	9,8
Lisansüstü	25	1,4
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 7'de araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumlarına bakıldığında, % 63,2' si ilköğretim, % 25,7' si lise, % 9,8' i üniversite ve % 1,4' ü lisansüstü mezunu olduğu görülmektedir. Anne eğitim düzeylerinin düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 8. Araştırmaya Katılanların Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılım Değerleri.

Baba Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde (%)
İlköğretim	785	43,0
Lise	650	35,6
Üniversite	312	17,1
Lisansüstü	80	4,4
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 8'de araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına bakıldığında, % 43,0' ü ilköğretim, % 35,6' sı lise, % 17,1' i üniversite ve % 4,4' ü lisansüstü mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Katılımcıların Annelerinin Mesleki Dağılım Değerleri

Annenizin Mesleği	Frekans	Yüzde (%)
İşçi	58	3,2
Memur	212	11,6
Ev hanımı	1456	79,7
Diğer (Emekli)	20	1,1
Diğer (Özel sektör)	60	3,3
Diğer (Serbest)	21	1,1
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 9'da araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin mesleki dağılımlarına bakıldığında, % 3,2'sinin işçi olduğu, % 11,6'sının memur olduğu, % 79,7'sinin ev hanımı olduğu, % 1,1'inin emekli olduğu, % 3,3'ünün özel sektörde çalıştığı ve % 1,1'inin de serbest meslek sahibi olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Katılımcıların Babalarının Mesleki Dağılım Değerleri

Babanızın Mesleği	Frekans	Yüzde (%)
İşçi	610	33,4
Memur	494	27,0
Çiftçi	218	11,9
Diğer (emekli)	264	14,4
Diğer (serbest)	137	7,5
Diğer (Özel sektör)	104	5,7
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 10'da araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının mesleki dağılımlarına bakıldığında, % 33,4' ünün işçi olduğu, % 27,0' sinin memur olduğu, % 11,9' unun çiftçi olduğu, % 14,4' ünün emekli olduğu, % 5,7' sinin özel sektörde çalıştığı ve % 7,5' inin de serbest meslek sahibi olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Katılımcıların Ailelerinin İkamet Ettiği Yer Değişkenine Göre Dağılım Değerleri.

İkamet Edilen Yer	Frekans	Yüzde (%)
Büyük şehir	424	23,2
İl merkezi	990	54,2
İlçe merkez	242	13,2
kasaba/Köy	171	9,4
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 11'de araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin ikametlerine ilişkin bilgilere bakıldığında, % 23,2' sinin Büyükşehirlerde, % 54,2' sinin il merkezlerinde, % 13,2' sinin ilçe merkezlerinde, % 9,4' ünün de kasaba veya köylerde yaşadığı görülmektedir.

5.3.Araştırmaya Katılanların Sporla İlgilenme Durumları

Tablo 12. Araştırmaya Katılanların Spor Yapma Durumlarına Göre Dağılım Değerleri.

Spor Yapma Durumu	Frekans	Yüzde (%)
Amatör	742	40,6
Profesyonel	143	7,8
Sadece izleyici	942	51,6
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 12' de araştırmaya katılan öğrencilerin spor yapma durumlarına bakıldığında, % 40,6' sının amatör, % 7,8' inin profesyonel olarak spor yaptıkları, % 51,6' sının ise sadece izleyici olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Katılımcıların Spor Branşlarına Yönelik İlgilerine Göre Dağılım Değerleri.

Branşlar	Frekans	Yüzde (%)
Futbol	607	33,2
Basketbol	280	15,3
Voleybol	368	20,1
Atletizm	45	2,5
Tenis	82	4,5
Cimnastik	58	3,2
Kayak	22	1,2
Masa tenisi	98	5,4
Yüzme	121	6,6
Boks	38	2,1
Güreş	26	1,4
Taekwon-do	31	1,7
Diğer (Hentbol)	46	2,5
Diğer (Badminton)	3	,2
Diğer (Binicilik)	1	,1
Diğer (Halter)	1	,1
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 13'de araştırmaya katılan öğrencilerin spor branşlarına yönelik ilgilerine bakıldığında, % 33,2' lik oranla en fazla ilginin futbolda olduğu, voleybol % 20,1, basketbol % 15,3, atletizm % 2,5, tenis % 4,5, cimnastik % 3,2, kayak % 1,2, masa tenisi % 5,4, yüzme % 6,6, boks % 2,1, güreş % 1,4, taekwon-do % 1,7, hentbol %2,5, badminton % 0,2, binicilik % 0,1 ve halter % 0,1 şeklinde olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Araştırmaya Katılanların İlgilendikleri Spor Branşlarını Yapma Sıklıklarına Göre Dağılım Değerleri

Branşları Yapma Sıklığı	Frekans	Yüzde (%)
Hafta içi her gün	161	8,8
Haftada üç gün	303	16,6
Sadece hafta sonları	222	12,2
Ara sıra	1101	60,3
Diğer (Hiç yapmıyorum)	27	1,5
Diğer (Haftada 1 gün)	13	,7
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 14'de araştırmaya katılan öğrencilerin ilgilendikleri spor branşlarını yapma sıklıklarına bakıldığında, % 8,8' inin hafta içi her gün, % 16,6' sının haftada üç gün, % 12,2' sinin sadece hafta sonları, % 60,3' ünün ara sıra, % 0,7' sinin haftada bir gün spor yaptıkları, buna karşın % 1,5' inin hiç spor yapmadığı görülmektedir.

Tablo15. Araştırmaya Katılanların İlgilendikleri Branşları Yapma Şekillerine Göre Dağılım Değerleri

Branşları Yapma Şekli	Frekans	Yüzde (%)
Kulüp bünyesinde antrenör gözetiminde	236	12,9
Bir arkadaş grubuyla birlikte	604	33,1
Bir spor hocası gözetiminde	138	7,6
Bireysel olarak-program dâhilinde	132	7,2
Bireysel olarak - program yapmaksızın	681	37,3
Diğer (Yapmıyorum)	32	2
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 15 incelendiğinde, bir kulüp bünyesinde antrenör gözetiminde spor yapanların oranının % 12,9 olduğu, Bir arkadaş grubuyla birlikte spor yapanların oranının % 33,1 olduğu, Bir spor hocası gözetiminde spor yapanların oranının, %7,6 olduğu, Bireysel olarak-program dâhilinde spor yapanların oranının % 7,2 olduğu, Bireysel olarak - program yapmaksızın spor yapanların oranının % 37,3 olduğu, spor yapmayanların oranının ise sadece % 2 olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 16. Araştırmaya Katılanların Spor Branşlarıyla İlgilenme Amaçlarına Göre Dağılım Değerleri.

Branş ile ilgilenme Amacı	Frekans	Yüzde (%)
Kişisel gelişim	362	19,8
Sağlıklı yaşam	590	32,3
Mesleki - kariyer	123	6,7
Kişisel beceri ve yetenek	384	21,0
Sosyokültürel aktivitelere katılma - paylaşım	353	19,11
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 16'da araştırmaya katılan öğrencilerin belirli bir spor branşı ile ilgilenme amaçları yer almaktadır. Kişisel gelişim için spor yapanların oranının % 19,8 olduğu, Sağlıklı yaşam için spor yapanların oranının % 32,3 olduğu, Kişisel beceri ve yetenekleri doğrultusunda spor yapanların oranının % 21,0 olduğu, Sosyokültürel aktivitelere katılma ve paylaşım için spor yapanların oranının % 19,11 olduğu görülmektedir.

Spor yapan bireylerden sporu mesleki bir kariyer olarak görenlerin oranı sadece % 6,7' lik bir dilimle yer almaktadır. Bu durum sporun sosyal statüden ziyade bireylerde; Sağlık, kişisel gelişim ve toplum içinde Sosyokültürel aktivitelere katılma - paylaşım yönleriyle ağırlıklı olarak ortaya çıktığını göstermektedir. Buda sosyalleşme sürecinde pozitif yönde bir etki oluşturmaktadır.

Tablo 17. Katılımcıların İlgilendikleri Spor Branşını Seçmelerinde Etkili Olan Faktörler

Branş Seçiminde Etkili Etmenler	Frekans	Yüzde (%)
Kişisel tercihim	1390	76,1
Aile bireylerim	187	10,2
Beden eğitimi ve spor öğretmenim	136	7,4
Başarılı ve ünlü sporcular	97	5,3
Diğer (Meslek edinme-Para kazanma)	17	,9
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 17 incelendiğinde, Kişisel tercihin % 76,1, Aile bireylerinin etkisinin % 10,2, Beden eğitimi ve spor öğretmenin etkisinin % 7,4, Başarılı ve ünlü sporcuların etkisinin % 5,3, Meslek edinme-Para kazanma etkisinin ise sadece % 0,9 olduğu görülmektedir.

5.4.Araştırmaya Katılanların Genel İlgi Alanları

Tablo 18. Katılımcıların Genel İlgi Alanlarına Yönelik Dağılım Değerleri.

Genel İlgi Alanları	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kitap-dergi	457	25,0
Sinema	344	18,8
Tiyatro	98	5,4
Müzik	300	16,4
Spor	339	18,9
Kahve-Kafeterya	148	8,1
Bilgisayar	135	7,4
TOPLAM	1827	100,0

Tablo 18 incelendiğinde, katılımcıların % 25' i Kitap-dergi okumaya, % 18,8' sinemaya, % 5,4' ü tiyatroya, % 16,4' ü müziğe, % 18,9' u spora, % 8,1' i kahve-kafeteryaya, % 7,4' ünün bilgisayara ilgi duydukları gözükmemektedir. Katılımcıların diğer ilgi alanlarına oranla Kitap-dergi okuma düzeylerinin yüksek olması, araştırmanın üniversite öğrencilerine yönelik olması ile açıklanabilir.

5.5 Katılımcıların Cinsiyet ve Fakülteleri ile Spor Yapma Durumları Arasındaki İlişkiler

Tablo 19. Katılımcıların Cinsiyetleri İle Spor Yapma Durumları Arasındaki İlişkiyi Gösterir Dağılım Değerleri

Cinsiyet	Amatör		Profesyonel		Sadece izleyici		Toplam		X ²	P
	N	%	N	%	N	%	N	%		
Kadın	241	29,4	49	6,0	531	64,7	821	100,0	102,874	0,000
Erkek	501	49,8	94	9,3	411	40,9	1006	100,0		
TOPLAM	742	40,6	143	7,8	942	51,6	1827	100,0		

Tablo 19'da araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri ile spor yapma durumları arasındaki ilişki düzeyleri çapraz tablo şeklinde sunulmuştur. Bu verilere göre ankete katılan kadın öğrencilerin % 29,4'ü amatör olarak, % 6,0'ı profesyonel olarak ve % 64,7' si sadece izleyici olarak spora ilgi duymaktadır. Yine ankete katılan erkek öğrencilerin % 49,8'i amatör olarak, % 9,3'ü profesyonel olarak ve % 40,9'u sadece izleyici olarak spora ilgi duydukları gözükmemektedir. Ayrıca katılımcıların cinsiyetleri ile spor yapma durumları arasında ($X^2=102,874$) anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($P<0.05$). Bu veriler bize ankete katılan erkek ve kadın öğrencilerin profesyonel olarak spor ile ilgilenme oranlarının oldukça az olduğunu göstermektedir. Erkek katılımcıların hemen hemen yarısının amatör olarak spor ile ilgilendikleri, kadın katılımcıların ise yüksek bir oranda izleyici olarak spora ilgi duydukları tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 20. Katılımcıların Fakülte ve Yüksekokulları İle Spor Yapma Durumları Arasındaki İlişkiyi Gösterir Dağılım Değerleri

Fakülte veya Yüksekokul	Amatör		Profesyonel		Sadece izleyici		Toplam		X ²	P
	N	%	N	%	N	%	N	%		
Eğitim	88	34,8	12	4,7	153	60,5	253	100,0	183,441	0,000
Sağlık Bilimleri	135	35,2	22	5,7	227	59,1	384	100,0		
M.Y.O	134	38,7	22	6,4	190	54,9	346	100,0		
Spor Bilimleri	137	67,5	44	21,7	22	10,8	203	100,0		
Fen Bilimleri	128	43,7	24	8,2	141	48,1	293	100,0		
Sosyal Bilimler	120	34,5	19	5,5	209	60,1	348	100,0		
TOPLAM	742	40,6	143	7,8	942	51,6	1827	100,0		

Tablo 20'de ankete katılan öğrencilerin fakülte ve yüksekokulları ile sporla olan ilgileri çapraz tablo şeklinde sunulmuştur. Tabloya göre spor bilimleri fakültesinden ankete katılan öğrencilerin % 21,7' si profesyonel olarak, % 67,5'i amatör olarak ve % 10,8 'i sadece izleyici olarak spor ile ilgilenmektedirler. Ayrıca katılımcıların fakülte veya yüksekokulları ile spor yapma durumları arasında ($X^2=183,441$) anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($P<0.05$). Bu veriler bize spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin spor yapma durumlarının diğer fakültelere oranla daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Ankete en fazla katılımın olduğu sağlık bilimleri öğrencilerinden anketi cevaplayanların spor yapma durumları incelendiğinde, % 5,7' sinin profesyonel olarak, % 35,2' sinin amatör olarak ve % 59,1' i gibi yüksek bir oranında sadece izleyici olarak spor ile ilgilendikleri görülmektedir. Genel olarak katılımcıların izleyici olarak spor ile ilgilenme düzeylerinin, amatör ve profesyonel olarak spor ile ilgilenme düzeylerine oranla oldukça yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

5.6.Araştırmaya Katılanların Spor İle Sosyalleşme Durumları

Tablo 21. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Spor İle Sosyalleşme Düzeylerine İlişkin İstatistikî Bilgiler ve Frekanslar

	Tanımlayıcı Bilgiler		Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam	
	Ort.	Ss.	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1-İlgilendiğim spor dalını seçmede kişisel ilğim ve yeteneğim belirleyicidir	3,96	1,236	147	8,0	141	7,7	120	6,6	634	34,7	785	43,0	1827	100
2-Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim.	4,14	1,092	54	3,0	174	9,5	133	7,3	564	30,9	902	49,4	1827	100
3-Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar.	4,05	1,092	74	4,1	151	8,3	149	8,2	686	37,5	767	42,0	1827	100
4-Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur.	3,84	1,229	118	6,5	218	11,9	183	10,0	620	33,9	688	37,7	1827	100
5-Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar.	4,02	1,113	81	4,4	147	8,0	183	10,0	653	35,7	763	41,8	1827	100
6-Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar.	3,96	1,153	91	5,0	171	9,4	193	10,6	637	34,9	735	40,2	1827	100
7-Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam	3,97	1,185	94	5,1	185	10,1	190	10,4	565	30,9	793	43,4	1827	100
8-Spor eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar.	3,98	1,103	69	3,8	172	9,4	195	10,7	672	36,8	719	39,4	1827	100
9-Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yaparım	3,64	1,187	110	6,0	257	14,1	302	16,5	667	36,5	491	26,9	1827	100
10-Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur.	3,84	1,095	83	4,5	163	8,9	272	14,9	745	40,8	564	30,9	1827	100
11-Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar.	3,88	1,113	78	4,3	190	10,4	215	11,8	731	40,0	613	33,6	1827	100
12-Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar.	3,82	1,149	92	5,0	201	11,0	236	12,9	698	38,2	600	32,8	1827	100
13-Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım	3,88	1,138	91	5,0	197	10,8	167	9,1	755	41,3	617	33,8	1827	100
14-Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim.	3,89	1,137	78	4,3	193	10,6	239	13,1	646	35,4	671	36,7	1827	100
15-Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım.	3,70	1,175	117	6,4	205	11,2	287	15,7	702	38,4	516	28,2	1827	100
16-Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim.	3,86	1,088	81	4,4	162	8,9	248	13,6	766	41,9	570	31,2	1827	100
17-Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım.	3,70	1,230	133	7,3	220	12,0	268	14,7	631	34,5	575	31,5	1827	100
18-Spor alanında bir şey yapmaya karar veririm başkalarının düşüncelerinden etkilenmem.	3,73	1,114	73	4,0	219	12,0	343	18,8	673	36,8	519	28,4	1827	100

	Tanımlayıcı Bilgiler		Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam	
	Ort.	Ss.	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
19-Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.	3,84	1,070	73	4,0	163	8,9	281	15,4	765	41,9	545	29,8	1827	100
20-Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım.	3,80	1,098	72	3,9	209	11,4	260	14,2	755	41,3	531	29,1	1827	100
21-Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum.	3,51	1,220	137	7,5	296	16,2	307	16,8	663	36,3	424	23,2	1827	100
22-Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim.	3,59	1,187	115	6,3	267	14,6	314	17,2	676	37,0	455	24,9	1827	100
23-Bir grubun üyesi olmaksızın, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim	3,69	1,182	104	5,7	233	12,8	322	17,6	632	34,6	536	29,3	1827	100
24-Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım.	3,59	1,208	117	6,4	268	14,7	354	19,4	594	32,5	494	27,0	1827	100
25-Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevilme benim için önemli değildir.	3,39	1,310	223	12,2	274	15,0	299	16,4	623	34,1	408	22,3	1827	100
26-Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam.	3,43	1,225	152	8,3	269	14,7	454	24,8	531	29,1	421	23,0	1827	100
27-Kendimi daha çok bireysel sporlarda başarılı bulurum.	3,50	1,206	126	6,9	272	14,9	428	23,4	550	30,1	451	24,7	1827	100
28-Her türlü spor aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım.	3,50	1,241	151	8,3	276	15,1	352	19,3	598	32,7	450	24,6	1827	100
29-Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım.	3,53	1,195	118	6,5	277	15,2	396	21,7	589	32,2	447	24,5	1827	100
30-İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler.	3,57	1,199	122	6,7	263	14,4	354	19,4	627	34,3	461	25,2	1827	100
31-Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri olurum.	3,35	1,268	181	9,9	316	17,3	405	22,2	525	28,7	400	21,9	1827	100
32-İlgilendiğim spor dalını seçmede ailem ve çevrenin etkisi belirleyicidir.	3,04	1,321	291	15,9	407	22,3	343	18,8	507	27,8	279	15,3	1827	100
33-Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır.	2,96	1,357	344	18,8	379	20,7	391	21,4	414	22,7	299	16,4	1827	100
34-Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim.	2,67	1,326	417	22,8	511	28,0	378	20,7	287	15,7	234	12,8	1827	100
35-Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir mi?	1,85	1,133	1001	54,8	356	19,5	265	14,5	145	7,9	60	3,3	1827	100

*5'li likert ölçeği kullanılmıştır.(1- Hiç katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5- Tamamen Katılıyorum)

Tablo 21'de araştırmaya katılan öğrencilerin spor ve sosyalleşme düzeyleri ile ilgili istatistiki bilgiler ve frekanslar yer almaktadır. Ölçek 35 sorudan oluşmaktadır. Amaç aktif olarak sporla uğraşan veya izleyici olarak spora ilgisi olan kişilerin sosyalleşmelerine sporun nasıl bir etkisinin olduğunun ölçülmesidir. Bu noktadan hareketle tabloda yer alan verilerden en çarpıcı olanlar yorumlanacaktır.

"Öğrenciler ilgilendikleri spor dalının seçiminde kişisel ilgi ve yeteneğim belirleyicidir." % 43,0 gibi yüksek bir oranda tamamen katıldıklarını, buna karşın % 8,0 oranında ise bu söyleme hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

"Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim." seçeneğine ise % 49,4 oranında tamamen katıldıklarını, % 3,0 oranında hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buda bize spora ilgi duyan öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ön planda tuttuklarını ve ahlaki kurallara bağlı olduklarını göstermektedir.

"Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar." Seçeneğini incelediğimizde % 42,0 oranında tamamen katılıyorum seçeneğinin, % 4,1 oranında ise hiç katılmıyorum seçeneğinin tercih edildiği görülmektedir. Buda bize sporun yeteneklerin açığa çıkarılmasında önemli bir araç olduğunu göstermektedir.

Katılımcılar, "Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur." İfadesine % 37,7 oranında tamamen katılıyorum, % 33,9 oranında katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna karşın sadece % 6,5 oranında hiç katılmıyorum cevabını tercih etmişlerdir.

Yine bu değişkenle birlikte değerlendirilmesi uygun olan başka bir değişken ise, "Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım." Değişkeni incelendiğinde % 33,8 tamamen katılıyorum, % 41,3 katılıyorum ve sadece % 5,0 oranında hiç katılmıyorum cevaplarının verildiği görülmektedir. Katılımcıların oldukça yüksek

oranlarda birlikte olma duygusuna cevap vermiş olmaları sosyalleşme açısından oldukça önemlidir.

"Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar." Değişkeni incelendiğinde, % 41,8 oranında tamamen katılıyorum, % 4,4 oranında hiç katılmıyorum seçeneğinin tercih edildiği görülmektedir. Bu verilerden hareketle sporun kişiler arası iletişimde ve dolayısıyla da sosyalleşme sürecinde önemli bir yer tuttuğunu söyleyebiliriz.

"Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar." Değişkeninde % 40,2 oranında tamamen katılıyorum ve % 5,0 oranında hiç katılmıyorum seçeneğinin tercih edildiği görülmektedir. Bu verilere göre sporun sosyal bütünleşmeyi sağlamadaki etkisinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında sporun toplumu birleştirme noktasında en önemli unsurlardan birisi olduğu ve sosyal hayata önemli ölçüde etki ettiği bilinmektedir.

"Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam." Değişkeninde ise % 43,1 oranında tamamen katılıyorum ve % 5,1 oranında hiç katılmıyorum seçeneğinin tercih edildiği görülmektedir. Sporda ne olursa olsun kazanmak ve bunun için kural dışı davranışlarda bulunmak, fair play ruhunun dışına çıkmak gibi düşüncelerin kabul görmediği söylenebilir. Sosyalleşme süreci içerisinde kazanma ve kaybetme duygularının önemli bir olgu olarak ortaya çıktıkları bilinmektedir.

"Spor eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar." Değişkenini incelediğimizde % 39,4 oranında tamamen katılıyorum, % 36,8 katılıyorum ve % 3,8 oranında hiç katılmıyorum seçeneğinin tercih edildiği görülmektedir. Bu verilere göre sporun, toplum tarafından kabul gören fertlerin yetiştirilmesinde ve böylelikle sosyalleşme sürecinde hiç tartışmasız önemli bir yer tuttuğu söylenebilir.

Katılımcılar, "Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim." Seçeneğine, % 26,9 oranında tamamen katılıyorum, % 36,5 oranında katılıyorum ve % 6,0 oranında hiç katılmıyorum şeklinde cevaplar vermişlerdir. Sosyalleşme kriterlerinden bir tanesi de bireylerin grup içerisinde kendilerine bir yer bulabilmeleri ve grupla hareket edebilmeleridir. Bu verilere göre ankete katılan öğrencilerin yüksek oranda bu kriteri gerçekleştirdikleri söylenebilir.

"Spor yapan bireyler kendileriyle barışık olur." Değişkeni incelendiğinde, % 40,8 oranında katılıyorum ve % 4,5 oranında hiç katılmıyorum seçeneklerinin tercih edildiği görülmektedir. Sporun bireyler üzerinde fizyolojik, psikolojik ve sosyal yönlerden etkisinin olduğu bilinen bir gerçekliktir.

"Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar." Değişkenine verilen cevaplar ele alındığında, % 38,2 oranında katılıyorum ve % 5,0 oranında hiç katılmıyorum seçeneklerinin tercih edildiği görülmektedir. Sosyalleşme kriterlerinden bir başkası da bireylerin bir birlerine karşı saygılı olmalarıdır. Spor farklı insanları tanıma ve onlarla daha fazla etkileşim içinde olma noktasında önemli bir yerdedir.

Başka bir değişken olan "Diğer insanlara yardım etmeyi onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim." Değişkenini incelediğimizde, % 36,7 oranında tamamen katılıyorum, % 35,4 katılıyorum ve % 4,3 oranında hiç katılmıyorum seçeneğinin tercih edildiği görülmektedir. Bu veriler bize spor ile ilgilenen fertlerin yardım severliğini göstermektedir. Bu da sosyalleşmeyi pozitif yönde etkileyecektir.

"Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım." Değişkenine verilen cevaplar ele alındığında, % 38,4 oranında katılıyorum ve % 6,4 oranında hiç katılmıyorum seçeneklerinin tercih edildiği görülmektedir. Bu da bize katılımcıların çoğunun boş zamanlarını yalnız geçirmediklerini

göstermektedir ki sosyalleşme açısından pozitif bir durum olarak değerlendirilebiliriz.

"Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim. " Değişkenine verilen cevaplar incelendiğinde, % 41,9 oranında katılıyorum ve % 4,4 oranında hiç katılmıyorum seçeneklerinin tercih edildiği görülmektedir. Burada bireylerin sosyalleşme kriterlerinden olan karşılıklı saygı ilkesi doğrultusunda çözüme odaklandıklarını belirtmemiz mümkündür.

"Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım." Değişkeni incelendiğinde % 31,5 oranında tamamen katılıyorum, % 34,5 oranında katılıyorum ve % 7,3 oranında hiç katılmıyorum cevaplarının verildiği görülmektedir.

"Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım." Değişkeni incelendiğinde, % 41,3 oranında katılıyorum ve % 3,9 oranında hiç katılmıyorum cevaplarının verildiği görülmektedir.

"Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum." Seçeneğine % 36,3 oranında katılıyorum ve % 7,5 oranında hiç katılmıyorum cevaplarının verildiği anlaşılmaktadır.

"Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım." Seçeneğine % 32,5 oranında katılıyorum ve % 6,4 oranında hiç katılmıyorum cevaplarının verildiği görülmektedir.

"Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevilme benim için önemli değildir." Değişkenine % 34,1 oranında katılıyorum, % 16,4 oranında kararsızım % 15,0 oranında katılmıyorum ve % 12,2 oranında hiç katılmıyorum cevaplarının verildiği görülmektedir.

Bütün bu veriler ışığında bireylerin spor ve sportif aktiviteler içinde yer alırken; Fertler arası herhangi bir ayrım yapmadıkları, birbirleriyle olumlu iletişim kurdukları, birbirlerine karşı saygılı olmaya özen gösterdikleri, işbirliği ve paylaşım içerisinde oldukları, özgüvenlerinin yerinde olduğu, sorumluluk alabildikleri ve grup içerisinde kabul görme isteklerinin var olduğu söylenebilir. Değerlendirilen bu kriterlere dikkat edildiğinde hepsinin sosyalleşme kriterleri olduğu ve değerlendirme sonuçlarının sosyalleşme açısından olumluluk gösterdiği görülmektedir.

"Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem." Değişkenine verilen cevaplar ele alındığında, % 36,8 oranında katılıyorum, % 18,8 oranında kararsızım ve % 4,0 oranında hiç katılmıyorum seçeneklerinin tercih edildiği görülmektedir. Sosyalleşme sürecinde başkalarının düşüncelerine önem vermek gerekir, verilerde her ne kadar % 18,8 oranında kararsız katılımcı olsa da, % 36,8 gibi bir oranda katılımcılar başkalarının düşüncelerinin önemine katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu da sosyalleşme açısından olumlu bir sonuçtur.

Yine başka bir değişken olan, "İlgilendiğim spor dalını seçmede ailem ve çevrenin etkisi belirleyicidir." Değişkenini incelediğimiz de % 27,8 oranında katılıyorum, % 18,8 oranında kararsızım ve % 15,9 oranında hiç katılmıyorum seçeneklerinin tercih edildiği görülmektedir. Bu değişken için verilen cevapların oranlarının bir birlerine yakın olmaları dikkat çekmektedir. Bu da bize katılımcıların sosyal çevre ve ailenin spor dalı seçimindeki rolü konusunda kararsız kalmış olduklarını göstermektedir.

"Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim." Değişkenini incelediğimiz de % 41,9 oranında katılıyorum, % 4,0 oranında hiç katılmıyorum seçeneklerinin tercih edildiği görülmektedir. Bu veriler bize bireylerin spor yoluyla özgür düşünce yetisini kazandıklarını göstermektedir. Buna bağlı olarak bireylerin hareket yeteneği artacak ve sosyalleşmeye katkı sağlayacaktır.

"Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim." Değişkenine % 37,0 oranında katılıyorum ve % 6,3 oranında hiç katılmıyorum cevaplarının verildiği görülmektedir.

"Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım." Değişkenine % 32,2 oranında katılıyorum ve % 6,5 oranında hiç katılmıyorum cevaplarının verildiği görülmektedir.

"Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri olurum." Değişkenine % 21,9 oranında tamamen katılıyorum, % 28,7 oranında katılıyorum ve % 9,9 oranında hiç katılmıyorum cevaplarının verildiği görülmektedir.

"Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim." Değişkenine % 22,8 oranında hiç katılmıyorum ve % 28,0 oranında katılmıyorum cevaplarının verildiği görülmektedir.

Bütün bu veriler değerlendirildiğinde, takım sporlarının bireysel sporlara göre daha çok tercih edildikleri ve sosyalleşme kriterlerinden birlikte hareket etme duygusunun gelişmiş olduğu anlaşılmaktadır.

"Bir grubun üyesi olmaktansa kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim." Değişkenine % 34,6 oranında katılıyorum ve % 5,7 oranında hiç katılmıyorum cevaplarının verildiği görülmektedir.

"Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır." Değişkenine verilen cevaplar ele alındığında, % 22,7 oranında katılıyorum ve % 18,8 oranında hiç katılmıyorum seçeneklerinin tercih edildiği görülmektedir.

"Kendimi daha çok bireysel sporlarda başarılı bulurum." Değişkenine % 30,1 oranında katılıyorum ve % 6,9 oranında hiç katılmıyorum cevaplarının verildiği görülmektedir. Bu durumdaki bireylerin daha çok yalnızlaşmaya başlayacakları ve

bir süre sonra içine kapanık bir yapıya dönüşebilecekleri söylenebilir. Bu sonuç sosyalleşmeyi olumsuz yönde etkileyebilir.

"İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler." Değişkenine verilen cevaplar ele alındığında, % 34,3 oranında katılıyorum ve % 6,7 oranında hiç katılmıyorum seçeneklerinin tercih edildiği görülmektedir. Bu sonuçlar bize, spor yoluyla bireylerin tanınmasının ve kendini tanıtmasının mümkün olduğunu göstermektedir. Bu da sosyalleşme açısından önemlidir.

"Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar (küfür, centilmenlikten uzak hareketler) hoşgörülü karşılanabilir mi?" Sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde, % 3,3 oranında tamamen katılıyorum ve % 54,8 oranında hiç katılmıyorum seçeneklerinin tercih edildiği görülmektedir. Bu sonuçlar bize spor aktivitelerinde kurallar dışındaki davranışların ve fair play dışı hareketlerin kesinlikle kabul görmeyeceğini göstermektedir. Ayrıca tüm bu veriler sonucunda araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin spor ile sosyalleşme düzeylerinin farklı olduğu söylenebilir.

5.7.Katılımcıların Farklı Değişkenlere Göre Spor İle Sosyalleşme Düzeyleri

Tablo 22. Katılımcıların Ailelerinin İkamet Ettiği Yere Göre Spor İle Sosyalleşme Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Dağılım Değerleri

Ailenin İkamet Ettiği Yer	N	$\bar{X}$	Ss	F	P
Büyük şehir	424	3,6246	,69818	0,443	0,722
İl Merkezi	990	3,6192	,72501		
İlçe Merkezi	242	3,6647	,63231		
Kasaba/Köy	171	3,5883	,58399		
TOPLAM	1827	3,6236	,69462		

Tablo 22'de SPSS 22 programından yararlanılarak tek yönlü varyans analizi (one-way anova) uygulanmış ve araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin ikamet ettiği yere göre spor ile sosyalleşme düzeyleri arasında fark olup olmadığı sorusuna cevap aranmıştır. Tablo incelendiğinde katılımcıların ailelerinin ikamet ettiği yere göre spor ile sosyalleşme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. ($P>0,05$)

Tablo 23. Katılımcıların Spor Yapma Durumları İle Sosyalleşme Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Dağılım Değerleri

Spor Yapma Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	F	P
Amatör	742	3,6493	,68315	0,859	0,424
Profesyonel	143	3,6052	,85128		
Sadece izleyici	942	3,6061	,67715		
TOPLAM	1827	3,6236	,69462		

Tablo 23'de SPSS 22 programından yararlanılarak tek yönlü varyans analizi (one-way anova) uygulanmış ve araştırmaya katılan öğrencilerin spor yapma durumları ile sosyalleşme düzeyleri arasında fark olup olmadığı sorusuna cevap aranmıştır. Tablo incelendiğinde P değerinin 0,424 olduğu görülmektedir. Buda bize katılımcıların Spor yapma durumları ile spor ile sosyalleşme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. ($P>0,05$)

Tablo 24. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Spor İle Sosyalleşme Düzeyleri Dağılım Değerleri.

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	F	P
Kadın	821	3,6803	,60430	42,841	0,002
Erkek	1006	3,5773	,75757		

Tablo 24'de SPSS 22 programından yararlanılarak t- testi uygulanmış ve araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre spor ile sosyalleşme düzeyleri arasında fark olup olmadığı sorusuna cevap aranmıştır. Tabloyu incelediğimizde P değerinin 0,002 olduğu görülmektedir ($P < 0,05$). Buda bize katılımcıların cinsiyetlerine göre spor ile sosyalleşme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Yine elde edilen bulgulara göre kadın katılımcıların ($\bar{X}=3,6803$) spor ile sosyalleşme düzeylerinin erkek katılımcılara ($\bar{X}=3,5773$) göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. ($P < 0,05$)

Tablo 25. Katılımcıların Fakülte veya Yüksekokullara Göre Spor İle Sosyalleşme Düzeylerine ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Dağılım Değerleri

Fakülte veya Yüksekokul	N	$\bar{X}$	Ss	F	P
a)Eğitim	253	3,7451	,70179	11,692	0,000
b)Sağlık Bilimleri	384	3,4153	,74043		
c)Meslek Yüksekokulu	346	3,6917	,69327		
d)Spor Bilimleri	203	3,7523	,68020		
e)Fen Bilimleri	293	3,6842	,53901		
f)Sosyal Bilimler	348	3,5712	,71105		
TOPLAM	1827	3,6236	,69462		

Tablo 25'de SPSS 22 programından yararlanılarak tek yönlü varyans analizi (one-way anova test) uygulanmış ve araştırmaya katılan öğrencilerin fakülte veya yüksekokullara göre spor ile sosyalleşme düzeyleri arasında fark olup olmadığı sorusuna cevap aranmıştır. Bu kapsamda tablo incelendiğinde P değerinin 0,000 olduğu görülmektedir. Buda bize Katılımcıların fakülte veya yüksekokullara göre spor ile sosyalleşme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. ($P<0,05$) Gruplar arası farklılıklarla ilişkin veriler tablo 26'da gösterilmiştir.

Tablo 26. Gruplar Arası Farklara İlişkin Veriler

Fakülte - M.Y.O		Gruplar arası fark	$\bar{X}$	Ss.	P
a)Eğitim	b)Sağlık Bilimleri	a-b	,32986*	,05809	,000
	c)Meslek Yüksekokulu		,05337	,05776	,999
	d)Spor Bilimleri		-,00717	,06501	1,000
	e)Fen Bilimleri		,06096	,05421	,989
	f)Sosyal Bilimler	a-f	,17393*	,05831	,044
$\bar{X}= 3,7451$					
b)Sağlık Bilimleri	a)Eğitim	b-a	-,32986*	,05809	,000
	c)Meslek Yüksekokulu	b-c	-,27649*	,05307	,000
	d)Spor Bilimleri	b-d	-,33703*	,06088	,000
	e)Fen Bilimleri	b-e	-,26890*	,04919	,000
	f)Sosyal Bilimler		-,15593	,05367	,055
$\bar{X}= 3,4153$					
c)Meslek Yüksekokulu	a)Eğitim		-,05337	,05776	,999
	b)Sağlık Bilimleri	c-b	,27649*	,05307	,000
	d)Spor Bilimleri		-,06054	,06057	,997
	e)Fen Bilimleri		,00759	,04879	1,000
	f)Sosyal Bilimler		,12056	,05331	,306
$\bar{X}= 3,6917$					
d)Spor Bilimleri	a)Eğitim		,00717	,06501	1,000
	b)Sağlık Bilimleri	d-b	,33703*	,06088	,000
	c)Meslek Yüksekokulu		,06054	,06057	,997
	e)Fen Bilimleri		,06813	,05719	,982
	f)Sosyal Bilimler	d-f	,18110*	,06109	,047
$\bar{X}= 3,7523$					
e)Fen Bilimleri	a)Eğitim		-,06096	,05421	,989
	b)Sağlık Bilimleri	e-b	,26890*	,04919	,000
	c)Meslek Yüksekokulu		-,00759	,04879	1,000
	d)Spor Bilimleri		-,06813	,05719	,982
	f)Sosyal Bilimler		,11297	,04944	,291
$\bar{X}= 3,6842$					
f)Sosyal Bilimler	a)Eğitim	f-a	-,17393*	,05831	,044
	b)Sağlık Bilimleri		,15593	,05367	,055
	c)Meslek Yüksekokulu		-,12056	,05331	,306
	d)Spor Bilimleri	f-d	-,18110*	,06109	,047
	e)Fen Bilimleri		-,11297	,04944	,291
$\bar{X}= 3,5712$					

* P<0,05

Tabloyu incelediğimizde a ile b-f aralarında, b ile a-c-d-e aralarında, c ile b arasında, d ile b-f aralarında, e ile b arasında ve f ile a-d aralarında anlamlı farklılaşmaların olduğu görülmektedir. Aralarında anlamlı farklılaşma olan fakülteler ve Meslek yüksekokulları içinde spor bilimlerinde (d) öğrenim gören katılımcıların ($\bar{X}=3,7523$) diğer katılımcılara göre sosyalleşme oranlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Buna karşın sağlık bilimlerinde (b) öğrenim gören katılımcıların ($\bar{X}=3,4153$) diğer katılımcılara göre sosyalleşme oranlarının daha düşük olduğu görülmektedir ($P<0,05$). Bu durumun sağlık bilimlerinde ki öğretim programlarının yoğunluğundan kaynaklandığını söylenebiliriz. Bu sonuçlara göre sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerin spor ve sosyal aktivitelere katılımını sağlayacak programların düzenlemesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

6.TARTIŞMA

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyalleşme düzeylerinde sporun etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır. Çalışmanın literatür taraması boyutunda üniversite öğrencilerine ve sosyalleşmeye yönelik yapılmış olan araştırmalar ve yazılmış eserler incelenmiştir. Alan araştırması kısmında ise Şahan tarafından geliştirilen "Sporda Sosyalleşme Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında, sporun ve sportif aktivitelerin, farklı sosyo-ekonomik yapıya sahip, üniversite öğrencilerinin sosyalleşmesindeki önemi ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine bakıldığında %55,1'inin erkek, % 44,9'unun kadın olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş değişkenlerine bakıldığında % 48,0'ının 18-20 yaş aralığında, % 42,7'sinin de 21-23 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Medeni durum açısından % 95,5'inin bekar olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgular Şahan (2007) tarafından üniversite öğrencilerine yönelik yapılan araştırma ile örtüşmektedir (5).

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumlarına bakıldığında % 63,2'si ilköğretim, % 25,7'si lise, % 9,8'i üniversite ve % 1,4'ü lisansüstü eğitime sahip oldukları görülmektedir. Babaların eğitim durumlarının ise % 43'ü ilköğretim, % 35,6'sı lise, % 17,1'i üniversite ve % 4,4'ü lisansüstü mezunu olduğu görülmektedir. Bu veriler babaların eğitim düzeyinin annelere oranla daha yüksek olduğunu göstermektedir. Şahan'ın (2007) üniversite öğrencilerine yönelik yapmış olduğu çalışmada anne eğitim durumlarına bakıldığında, % 8,8 okur yazar olmadığı, % 36,8'i ilköğretim, % 30,3'ü lise, % 32,5'inin ise üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Babaların eğitim durumlarında ise % 52,1'inin ilköğretim, %26,6'sının lise, % 14,5'inin ise üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Bu bulgular ışığında Şahan'ın (2007) yapmış olduğu çalışmada çıkan sonuç ile çalışmamızdaki ebeveynlerin eğitim seviyeleri sonuçlarının benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır (5).

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin ikamet ettikleri yerler Tablo 11'de görülmektedir. Bu verilere göre ailelerin, % 23,2'sinin Büyükşehirlerde, % 54,2' sinin il merkezlerinde, % 13,2' sinin ilçe merkezlerinde, % 9,4' ünün de kasaba veya köylerde yaşadıkları anlaşılmaktadır. Karabulut (1997) Orta öğretim öğrencileri üzerine yapmış olduğu çalışmada, ailelerin yaşadıkları yerler konusunda çalışmamız ile bir birine yakın oranlarda ailelerin il merkezlerinde yaşadıklarını tespit etmiştir (148). Yine Şahan (2007) ve Filiz (2010) üniversite öğrencilerine yönelik yapmış oldukları çalışmalarda da oranların çalışmamız ile örtüştüğü tespit edilmiştir (5-23). Bu oranlar, öğrencilerin % 54,2 oranında şehir merkezlerinde ve % 23,2 oranında büyük şehirlerde yani toplamda % 77,4'lük gibi oldukça yüksek bir oranda şehirlerde yaşıyor olduklarını göstermektedir. Bu bulgular ışığında yerleşim alanlarının bireylerin eğitime yönelmesinde, eğitim imkânlarının çeşitliliği ve bireylerin birçok ihtiyaçlarının daha kolay giderilmesinde etkili olduğunu düşünmekteyiz.

Araştırmaya katılan öğrencilerin spor yapma durumlarına bakıldığında, %40,6'sının amatör, % 7,8'inin ise profesyonel olarak spor ile ilgilendikleri belirlenmiştir. Sadece izleyici olarak spor ile ilgilenenlerin oranın ise % 51,6 olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin spor branşlarına yönelik ilgilerini gösterir veriler incelendiğinde, % 33,2' lik oranla en fazla ilginin futbolda olduğu daha sonra sırasıyla, Voleybol % 20,1 ve basketbol %15,3 olduğu görülmektedir. Şahan (2007) yapmış olduğu çalışmada futbol, basketbol ve voleybol gibi takım sporlarının bireylerdeki ilgi düzeylerinde ilk üç sırada yer aldığını belirtmiştir (5). Çakmacı (2001) yapmış olduğu çalışmada %37,6 futbol, %11,8 voleybol, Tuna (2008) çocukların boş zamanları değerlendirme konulu çalışmasında %28,7 futbol ve % 22,1 voleybol verilerine ulaşmışlardır (6-153). Bu veriler ile bizim çalışmamızın verilerinin örtüştüğü görülmektedir.

Araştırma grubunda spor yapan öğrencilerin spor aktivitelerini yapma şekilleri incelendiğinde, Bir kulüp bünyesinde antrenör gözetiminde spor yapanların oranının % 12,9 olduğu, Bir arkadaş grubuyla birlikte spor yapanların oranının % 33,1 olduğu, Bir spor hocası gözetiminde spor yapanların oranının,

%7,6 olduğu, Bireysel olarak-program dâhilinde spor yapanların oranının % 7,2 olduğu, Bireysel olarak - program yapmaksızın spor yapanların oranının % 37,3 olduğu, spor yapmayanların oranının ise sadece % 2 olduğu anlaşılmaktadır. Snyder ve Spreitzer'in (1983) spor aktivitelerine katılım konusunda yapmış oldukları bir çalışmada katılımcıların yüksek oranda arkadaşları ile birlikte olmak için spor yaptıkları belirlenmiştir (149). Yine Şahan'ın (2007) üniversite öğrencilerine yönelik yapmış olduğu çalışmada katılımcıları % 45,7 oranında bir arkadaş grubuyla birlikte spor yaptıkları tespit edilmiştir (5). Bu durum göstermektedir ki bireyler spor yaparken yüksek oranda grup ile hareket etmektedirler. Bunun sonucu olarak spor aktivitelerinin sosyalleşme sürecindeki etkisi ortaya çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin belirli bir spor branşı ile ilgilenme amaçlarına bakıldığında. Kişisel gelişim için spor yapanların oranının % 19,8 olduğu, Sağlıklı yaşam için spor yapanların oranının % 32,3 olduğu, Kişisel beceri ve yetenekleri doğrultusunda spor yapanların oranının % 21 olduğu, Sosyokültürel aktivitelere katılma ve paylaşım için spor yapanların oranının % 19,11 olduğu gözükmektedir. Bu veriler değerlendirildiğinde öğrencilerin sporu ağırlıklı olarak sağlık için tercih ettikleri görülmektedir. Kelsinke ve ark. (2001), Özdiç (2005) ve Şahan (2007) yaptıkları çalışmalarda katılımcıların özellikle sağlıklı yaşam için spor yaptıklarını belirlemişlerdir (154-9-5). Bu sonuçlar çalışmamız ile paralellik göstermektedir. Bu bağlamda yaptığımız araştırma sonuçlarının diğer araştırma sonuçları ile orantılı olması sporun özellikle gençlik döneminde kötü alışkanlıklardan uzaklaşmak ve sosyal hayata daha güzel bakabilmek için bir araç olduğunu göstermektedir. Aslında spor sadece genç nesle hitap eden bir faaliyet değil, toplumun tüm kesimlerine hitap eden insanların sağlıklı bir ömür sürdürmelerinde, hayatın bir parçası ve tamamlayıcısı rolü oynayan bir olgudur (96).

Araştırmaya katılan öğrencilerin genel ilgi alanlarına bakıldığında katılımcıların % 25' i Kitap-dergiye, % 18,8' sinemaya ,% 5,4' ü tiyatroya, % 16,4' ü müziğe, % 18,9' u spora, % 8,1' i kahve-kafeteryaya, % 7,4' ü bilgisayara

ilgi duydukları gözükmemektedir. Şahan'ın (2007) üniversite öğrencilerine yönelik yapmış olduğu çalışma ile çalışmamızın sonuçları örtüşmektedir (5).

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri ile spor yapma durumları arasındaki ilişki düzeylerine bakıldığında kadın öğrencilerin % 29,4'ü amatör olarak, % 6,0'ı profesyonel olarak ve % 64,7'si sadece izleyici olarak spora ilgi duydukları anlaşılmaktadır. Yine ankete katılan erkek öğrencilerin % 49,8'i amatör olarak, % 9,3'ü profesyonel olarak ve % 40,9'u sadece izleyici olarak spora ilgi duydukları gözükmemektedir. Bu veriler bize ankete katılan gerek erkek gerekse kadın öğrencilerde profesyonel olarak spor ile ilgilenenlerin sayısının oldukça az olduğunu göstermektedir. Buna karşın erkek katılımcıların hemen hemen yarısının amatör olarak spor ile ilgilendiğini, kadın katılımcıların ise yüksek bir oranda izleyici olarak spora ilgi duyduklarının göstermektedir. Aynı zamanda katılımcıların cinsiyetleri ile spor yapma durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmıştır ($P<0.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin sporla olan ilgilerine bakıldığında, spor bilimleri fakültesinden ankete katılan öğrencilerin yarısından fazlasının amatör olarak spor ile ilgilendikleri belirlenmiştir. Buna karşın profesyonel olarak ve sadece izleyici olarak spor ile ilgilenenlerin oranının düşük olduğu görülmektedir. Bu veriler bize spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin spor yapma durumlarının diğer fakültelere oranla daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Ankete en fazla katılımın olduğu sağlık bilimleri öğrencilerinin spor yapma durumlarının düşük olduğu ve sporu izleme oranlarının ise yüksek düzeylerde olduğu belirlenmiştir. Genel bir ifade ile izleyici olarak spor ile ilgilenme düzeylerinin, amatör ve profesyonel olarak spor ile ilgilenme düzeylerine oranla oldukça yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca elde edilen bulgular sonucu katılımcıların öğrenim gördükleri fakülte ve yüksekokulları ile spor yapma durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmıştır ($P<0.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin spor ile sosyalleşme düzeylerine bakıldığında, spor yapan bireylerin spor aktivitelerinde % 3.59 ortalama ile takım sporlarını tercih ettikleri görülmektedir. Synder ve Spreitzer (1983) spor

aktivitelerine katılım konusunda yapmış oldukları çalışmada katılımcıların yüksek oranda arkadaş grupları ile birlikte olmak için spor yaptıklarını belirlemişlerdir (149). Yine Alparslan ve ark. (2003) yapmış oldukları boş zamanı değerlendirmede sporun yeri isimli çalışmalarında katılımcıların %51,12'lik kısmının sporu bir arkadaş grubu ile beraber yaptığını belirlemişlerdir (155). Ortaya konan bu sonuçlar yapmış olduğumuz çalışmamızın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bu durum spor ve spor aktivitelerinin bireyi, sosyalleştirici, dayanışmacı, katılımcı, paylaşımcı, işbirlikçi, kendini daha kolay ifade edebilme yeteneğini ortaya çıkarıcı kültürel bir faktör olduğunu göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrenciler "Sporun insanlar arası iletişimde önemli bir faktör olduğuna, toplumsal bütünleşme açısından önemli olduğuna ve sporun topluma faydalı bireyler yetiştirdiğine" tamamen katılıyorum düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Bu veriler sporun sosyal bütünleşmeyi sağlamadaki rolünün ne kadar önemli olduğunu göstermiştir.

Yine araştırmaya katılan öğrenciler, spor aktivitelerinde kendilerini daha özgür ifade ettiklerini, her türlü spor aktivitelerinden hoşlandıklarını ve spor aktivitelerinin organize edilmesine katkıda bulunacaklarını belirtmişlerdir.

Yenel ve Güngörmüş yapmış oldukları çalışma da ise günümüzde toplumların refah ve kültür seviyelerinin bir belirtisi olarak anlam kazanan spor, kitleleri yakından ilgilendiren ve milyonlarca insanın gerek pasif gerekse aktif olarak katıldığı sosyal bir olgu olduğunu ve ilerlemiş toplumların sporu hayatın ayrılmaz bir parçası olarak kabul ettiklerini belirtmişlerdir (152). Bu sonuç yapmış olduğumuz araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre spor ile sosyalleşme düzeyleri incelediğimizde cinsiyet değişkenine göre spor ile sosyalleşme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Aynı zaman da elde edilen bulgulara göre kadın katılımcıların spor ile sosyalleşme düzeylerinin erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır ($P<0,05$).

Bu sonuçlar doğrultusunda, kadınların spor ve sosyalleşme düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olmasını, spor aktivitelerini daha çok bedensel ve ruhsal gelişimlerini destekleyen bir araç olarak görmelerine dayandırabiliriz. Yılmaz (2006) yaptığı "Doğa sporlarının sosyal bütünleşmeye etkisi." konulu çalışmasında da benzer sonuçları tespit etmiştir (3). Theberge (2000), Abraham (1998) ve Şahan (2007) yapmış oldukları çalışmalarda kadınların spor yoluyla sosyalleşmelerinin erkeklere göre daha yüksek düzeyde olduklarını tespit etmişlerdir (150-151-5). Yine Özdiç (2005) spor eğitimi alan kadınların erkeklere göre daha fazla sosyalleşmeye inandıklarını belirlemiştir (9). Bu bulgular yapmış olduğumuz araştırma sonucunun, yapılan diğer çalışmalar ile aynı noktada kesiştiğini göstermektedir.

Katılımcıların fakülte veya yüksekokullara göre spor ile sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde katılımcıların aralarında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($P<0,05$). Elde edilen bulgular sonucu spor bilimlerinde öğrenim gören katılımcıların diğer katılımcılara göre sosyalleşme oranlarının daha yüksek olduğu ve sağlık bilimlerinde öğrenim gören katılımcıların diğer katılımcılara göre sosyalleşme oranlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bu durumunun sağlık bilimlerinde ki öğretim programlarının yoğunluğundan kaynaklandığını söylenebiliriz. Bu sonuçlara göre sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerin spor ve sosyal aktivitelere katılımını sağlayacak programların düzenlemesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Şahan (2007) üniversite öğrencilerine yönelik yapmış olduğu çalışmada sosyal ve beşeri bilimlerde okuyan öğrencilerin, fen ve sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilere göre daha fazla sosyalleşmeye yatkın olduklarını tespit etmiştir (5). Çalışmamız bu araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin ikamet ettiği yere göre spor ile sosyalleşme düzeylerine bakıldığında aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($P>0,05$). Genç ve ergenlik çağındaki bireylerin gelişmesinde yaşadıkları sosyal çevre oldukça etkilidir. Büyük şehirler bireylerin sosyal ihtiyaçlarını gidermede daha rahat ve çeşitli alternatiflerden seçme imkânına sahip

olduklarından, şehirciliğin sosyalleşmeye etkisi önemli bir unsurdur. Şahan (2007) yapmış olduğu çalışmada büyük şehirlerde yaşayan kişilerin sosyalleşme düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirlemiştir (5). Bu kapsamda çalışmamızda elde ettiğimiz bulgular her ne kadar Şahan'ın çalışmasıyla kesişmese de bu sonucun katılımcı öğrencilerin ailelerinin ikamet ettiği yere yönelik bir sonuç olduğu görülmektedir. Bu nedenle gençlik dönemi olarak nitelendirebileceğimiz üniversite öğrencilerinin içinde bulunduğu sosyal çevrenin, ailelerinin yaşadığı çevreden daha önemli bir yer tutacağı bilinmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin spor yapma durumları ile sosyalleşme düzeyleri incelendiğinde aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır ($P>0,05$). Çalışmamızda sporun sosyalleşme üzerindeki etkileri ile ilgili literatür değerlendirmelerinin pozitif olmasına karşın bu sonucun ortaya çıkması üniversite öğrencilerinin sporun dışında da sosyalleşme araçlarından etkilendiklerini göstermektedir. Bu kapsamda üniversite içerisinde sosyal aktivite imkânlarının fazla olması, spor yapmayan öğrencilerin spor dışındaki aktivitelere yönelmeleri nedenler arasında gösterilebilir. Özdiñç'in (2005) ve Yılmaz'ın (2006) yapmış olduğu çalışmalarda sporun sosyalleşme açısından etkili olduğu görülmektedir (9-3). Şahan (2007) üniversite öğrencileri üzerine yapmış olduğu çalışma ile bizim çalışmamız aynı noktada kesişmektedir (5).

Spor bireyin sosyal çevrelere katılımını sağlayan sosyal bir etkinlik özelliği taşımasından dolayı kişinin sosyalleşmesinde önemli bir role sahiptir. Gelişmiş toplumlarda sporun genellikle gruplar halinde bir birliktelik içinde yapılan bir faaliyet olduğu değerlendirildiğinde, sportif aktiviteler vasıtasıyla bireyler değişik insan grupları ile sosyal ilişkiye girmektedir. Spor, bireyin kendi dar kalıbından sıyrılarak, farklı ortamlarda, başka düşünce ve inançlara sahip insanlar ile diyaloga girmesini ve onlarla karşılıklı etkileşimde bulunmasını sağlamaktadır. Bu kapsamda spor, yeni dostlukların kurulup pekiştirilmesi ile sosyal kaynaşmaya destek sağlamaktadır.

Çalışmamıza göre katılımcıların yüksek oranda bir arkadaş grubuyla birlikte spor yaptıkları ve çoğunlukla futbol, voleybol, basketbol gibi takım sporlarını tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bu durum spor ve spor aktivitelerinin bireyi, sosyalleştirici, dayanışmacı, katılımcı, paylaşımcı, işbirlikçi, kendini daha kolay ifade edebilme yeteneğini ortaya çıkarıcı kültürel bir faktör olarak ortaya çıkarmaktadır. Çalışmamız Snyder ve Spreitzer'in (1983) ve Şahan (2007) yapmış olduğu çalışmalar ile paralellik göstermektedir (149-5). Bu sonuçlar spor aktivitelerinin sosyalleşme sürecindeki etkisini ortaya koymaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenleri ile spor yapma durumları arasındaki ilişki incelendiğinde, aralarında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($P<0.05$). Aynı zamanda katılımcıların cinsiyetlerine göre spor ile sosyalleşme düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Bu kapsamda elde edilen bulgulara göre kadın katılımcıların spor ile sosyalleşme düzeylerinin erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu anlaşılmıştır ($P<0,05$).

Yılmaz (2006), Theberge, N (2000), Abraham (1998) ve Şahan'da (2007) yapmış oldukları çalışmalarda kadınların spor yoluyla sosyalleşmelerinin erkeklere göre daha yüksek düzeyde olduklarını tespit etmiştir (3-150-151-5). Farklı bir araştırmada Özdiç (2005) spor eğitimi alan kadınların erkeklere göre daha fazla sosyalleşmeye inandıklarını belirlemiştir (9). Bu bulgular yapmış olduğumuz araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmamızda katılımcıların fakülte veya yüksekokullar ile spor yapma durumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($P<0.05$). Aynı zamanda katılımcıların fakülte veya yüksekokullara göre spor ile sosyalleşme düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($P<0,05$). Elde edilen bulgular sonucu spor bilimlerinde öğrenim gören katılımcıların diğer katılımcılara göre sosyalleşme oranlarının daha yüksek olduğu, buna karşın sağlık bilimlerinde öğrenim gören katılımcıların diğer katılımcılara göre sosyalleşme oranlarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir ($P<0,05$). Bu sonuçlara göre sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerin spor ve sosyal aktivitelere katılımını sağlayacak programların düzenlemesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Bu kapsamda çalışmamız Şahan (2007) tarafından yapılan çalışma ile benzerlik göstermektedir (5).

Araştırmaya katılan öğrenciler yüksek oranlarda, sporun insanlar arası iletişimde önemli bir faktör olduğunu, toplumsal bütünleşme açısından önemli olduğunu, sporun topluma faydalı bireyler yetiştirdiğini belirtmişlerdir. Bu veriler sporun sosyal bütünleşmeyi sağlamadaki rolünün ne kadar önemli olduğunu göstermiştir. Yine ankete katılan öğrenciler spor aktivitelerinde kendilerini daha özgür ifade ettiklerini belirtmişlerdir.

Türkiye'de yapılan bazı güncel araştırmalar (Özdiç, 2005, Şahan, 2007, Filiz, 2010) da üniversite öğrencilerinin sosyalleşme süreçlerinde sporun önemli bir yeri olduğunu göstermektedir (9-5-23). Spor, özellikle de bir grup halinde yapılan sporlar, bireylere nasıl davranacaklarını, davranışlarını ve heyecanlarını nasıl kontrol edeceklerini öğretir. Türkiye'de farklı alanlarda olduğu gibi spor ile ilgili olarak da alt yapı sıkıntıları yaşanmaktadır. Bu sıkıntıların giderilmesi ile özellikle gençlerin yetişmesi ve sosyalleşmesi sürecinde önemli adımlar atılmış olacaktır.

7.SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan bu araştırma sonucuna göre; Üniversite öğrencilerinin sportif aktiviteler katıldıkları ve yüksek oranlarla futbol branşını yaptıkları belirlenmiştir. Sportif aktivitelerin genellikle bir arkadaş grubu ile birlikte yapıldığı ve spor yapma amacının sağlıklı yaşam için olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinden kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre, spor ile sosyalleşme düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin spor ile sosyalleşme düzeylerinin yüksek oranlarda olduğu, sağlık bilimlerindeki öğrencilerin spor yolu ile sosyalleşme düzeylerinin ise düşük olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin ikamet ettiği yere göre spor ile sosyalleşme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Yine katılımcıların spor yapma durumları ile (amatör, profesyonel, sadece izleyici) sosyalleşme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Çalışmamızda ve yapılan çeşitli çalışmalarda sporun sosyalleşme aracı olarak önemli bir yer teşkil ettiği belirlenmiştir. Spor ve sportif aktiviteler bireylerin sosyalleşme sürecinde vazgeçilmez faktörlerdendir. Bu bağlamda spor, bireylerin toplumla, toplumun bireylerle olan ilişkilerinin sağlıklı olarak yürütülmesinde önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda konu ile ilgili bilimsel çalışmaların sayısı arttıkça sporun ve spor aktivitelerinin sosyal yaşamdaki fonksiyonlarının daha verimli değerlendirilebileceği ve sosyalleşme sürecinin daha etkili bir şekilde yaşanabileceği öngörülmektedir.

Araştırma sonucuna göre şunlar önerilebilir.

- Sporun sosyalleşme sürecindeki önemi uzman kişiler tarafından eğitim öğretim kurumlarında vurgulanmalıdır. Spor faaliyetlerini yönlendirecek ve uygulatacak nitelikli elemanlar yetiştirilmelidir.
- Üniversiteler ve orta öğretim kurumları spor tesisleri açısından zenginleştirilmelidir.
- Sosyal yaşantımızda ve eğitimde spora daha nitelikli yer ayrılmalıdır. Böylece sporun, eğitimdeki öneminin daha iyi anlaşılmasında ve gençlerin sosyalleşme problemlerinin ortadan kaldırılmasında yardımcı olacağı öngörülmektedir.
- Kampüs içerisindeki tesislerin açılış kapanış saatleri iyi ayarlanmalı, ders programlarına uygun olmalı ve hafta sonları da öğrencilerin bu tesislerden faydalanmasına olanak sağlanmalı.
- Spor tesislerinin tanıtımı yapılmalı ve bu tesislerden kullanımı hakkında öğrenciler iyi bir şekilde bilgilendirilmelidir.
- Spor tesislerinde görev yapacak yetişmiş personel ihtiyaçları karşılanmalı, bu personel yol gösterici ve bilgilendirici olmalı.
- Spor tesislerinde kadın personellere de yer verilerek kadın kullanıcıların kendilerini daha rahat hissedecekler ortamlar oluşturulmalı ve kadınlar açısından tercih sebebi haline gelmesi sağlanmalıdır.
- Üniversitelerin her yıl düzenledikleri spor organizasyonları belirli günlere sıkıştırılmadan tüm yıl içerisinde yayılmalıdır.

- Üniversitelerdeki bölümlerin kendi öğrencilerine yönelik düzenleyeceği spor organizasyonları, çeşitli branşları kapsayacak şekilde artırılmalıdır.
- Spor tesislerinin kullanım ücretleri belirlenirken pahalı olmamasına dikkat edilmeli ve kampüs içindeki tesislerden öğrencilerden ücret alınmamalıdır.
- Üniversitelerde düzenlenen spor organizasyonlarının çeşitli branşlara yönelik olması sağlanmalı, sportif faaliyet çeşitliliği artırılmalıdır.
- Toplumumuzda sportif faaliyetlerin artırılmasının ve desteklenmesinin toplumsal açıdan yararlı olacağı düşünülmektedir.

8.KAYNAKLAR

- 1-Dever A. Spor Sosyolojisi Tarihsel ve Güncel Boyutlarıyla Spor ve Toplum. İstanbul: Başlık Yayın Grubu, 2010.
- 2-Tel M. Öğretim Üyelerinin Boş Zaman Etkinlikleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma Doktora Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, 2007.
- 3-Yılmaz B. Doğa Sporlarına Katılımın Sosyal Bütünleşmeye Etkisi. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Spor Anabilim Dalı, 2006.
- 4-Sezal İ. Sosyolojiye Giriş. Ankara: Martı Kitap ve Yayınevi, 2003.
- 5-Şahan H. Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya : Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
- 6-Çakmakçı S.Okullardaki Beden Eğitimi Dersinin ve Faaliyetlerinin Öğrencilerin Sosyalleşmesine Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya : Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, 2001.
- 7-Bulgu N. Akçan F. Spor ve Toplumsallaşma. Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi. Ankara, 2003.

- 8-Tel M. Çocuklarda Sosyalleşme Araçlarının Spora Yönlendirme Durumları. The First International Congress Of Educational Research , 1-3 Çanakkale, 2009.
- 9-Özdiñ Ö. Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sporun ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine Görüşleri. Beden Eğitimi ve Spor Dergisi, 2005.
- 10-Tel M. Köksalan B. Öğretim Üyelerinin Spor Etkinliklerinin Sosyolojik Olarak İncelenmesi (Doğu Anadolu Örneği). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Elazığ, 2008.
- 11-Yetim AA. Sosyoloji ve Spor. Ankara: Topkar Matbaacılık, 2000.
- 12-Güney S. Davranış Bilimleri. Ankara: Nabel yayın dağıtım, 2000.
- 13-Kenyon G. & McPherson B. Approach To The Study Of Sport Sociali - zation . İnternational Review Of Sport Sociology, 1974.
- 14-Tolan B. İsen G. Batmaz V.Sosyal Psikolojisi. Ankara: Adım Yayın, 1991.
- 15-Uluğtekin S. Hükümlü Çocuk ve Yeniden Toplumsallaşma. Ankara:Bizi Baro, 1991.
- 16-Tezcan M. Eğitim Sosyolojisi. Ankara: Çağ Matbaası, 1984.
- 17-Dönmezer S. Toplumbilim. İstanbul: Savaş Yayınları, 1994.
- 18-Snyder E. Spreitzer E. Socialization İnto Sport, İn N, J, Smelser(ed), Social Aspects Of Sport, Englewood Cliffs, Prentice Hall, 1976.

- 19-Başaran İ. Eğitim Psikolojisi. Ankara: Başaran Yayınları, 1980.
- 20-Sayın Ö. Sosyolojiye Giriş. İzmir, 1994.
- 21-Şahan, H., Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecine Spor Aktivitelerinin Rolü. KMU İİBF Dergisi, 2008.
- 22-Binbaşoğlu C. Eğitim Psikolojisi. Ankara: Yargıcı Matbaası, 7. Baskı, 1995.
- 23- Filiz Z. Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Spora Katılımın Değerlendirilmesi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Niğde, 2010.
- 24-Greendorfer S. L. Socialization Process And Sport Behavior, İn,T, Horn (ed), Advances İn Spor Psychology, Champaign, IL Human Kinetics, 2002.
- 25-Greendorfer S. Differences İn Childhood Socialization Influences Of Women Involved İn Sport And Women Not Involved İn Sport. The Dimension Of Sport. Sociology, 1979.
- 26-Yetim A.A. “Sporun Sosyal Görünümü.” Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Sayı.1, 2000.
- 27-Ergun M. Eğitim ve Toplum. Malatya: İnönü Üniversitesi Yayınları, 1987.
- 28-Yavuzer H. Çocuk Psikolojisi. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 1985.

- 29-Collins WA. Laursen B. Changing relationships, changing youth : Inter personal contexts of adolescent development. Journal of Early Adolescence , 2004.
- 30-Steinberg L. Ergenlik. Çeviren : Çok, F., Ankara: İmge Kitabevi, 2013.
- 31-Yavuzer H. Ana - Baba - Çocuk. İstanbul: 24. Baskı, Remzi Kitabevi, 2013.
- 32-Eroğlu F. Davranış Bilimleri. İstanbul: Beta Basım Yayın, 5. Baskı, 2000.
- 33-Aries P. Centuries of Chilhood. New York: Vintage Boks, 1962.
- 34-Durkheim E. The Division Of Labor In Society. The Free Pres, 1964.
- 35-Küçükahmet L. Değirmencioğlu, CE., Öksüzoğlu, AF., ve ark. Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2000.
- 36-Öztürk D. Bilgisayar Oyunlarının Çocukların Bilişsel ve Duyuşsal Gelişimleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İzmir : Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2007.
- 37-Kulaksızoğlu A. Ergenlikte Sosyalleşme ve Ahlak Gelişimi. Ergenlik Psikolojisi. İstanbul: 16. Baskı, Remzi Kitap evi, 2014.
- 38-Şener S. Medya ve Aile İlişkileri. İstanbul: Yeni Şafak Gazetesi, 1996.
- 39-Özmen Ö. Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni. Ankara: Bağırhan Yayınevi, 1999.

- 40-Selçuk Z. Eğitim Psikolojisi. Ankara: Pegem Yayıncılık, 1997.
- 41-Camile P. Bryant, O., Mary, O., Sullivan, Jeanne Raudensky Sport. Education and society, Academic Research Library, 2000.
- 42-Tezcan M. Eğitim Sosyolojisine Giriş. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara, 1981.
- 43-Harmandar İH. Özdilek Ç. Göral M. Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri, Kütahya, Alp Ofset, 2000.
- 44-Özkalp E. Sosyolojiye Giriş., Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınlar, 1994.
- 45-Houck P.Çev: İkizler, E., Nasıl Kendinizin En İyi Arkadaşı olabilirsiniz İstanbul: Rota Yayınları, 2. Baskı, 1997.
- 46-Güngör E. Ahlak Psikolojisi ve Sosyal Ahlak. İstanbul: Özen Matbaası, 1997.
- 47-Hazar M. Beden Eğitimi ve Sporda Oyunla Eğitim. Ankara: Tutibay Yayınları, 1996.
- 48-Tezcan M. Toplumsal ve Kültürel Değişme Ankara:Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayını, 1991.
- 49-Özyürek M. Davranış Bilimleri. Ankara: Anadolu Üniversitesi Yayını, 1986.
- 50-Mckay M. Davis M. Patrick F. Çeviri : Gelbal, Ö., İletişim Becerileri Ankara: HYB Yayıncılık, 2010.

- 51-Korkut H. Türk Üniversiteleri ve Üniversite Araştırmaları. Ankara: A.Ü Basımevi, 1984.
- 52-Yetim A.A. Sosyoloji ve Spor. Ankara: Morpa Yayınları, 2005.
- 53-Pembeci oğlu N.İletişim ve Çocuk. Ankara: Ebabil Yayıncılık, 2006.
- 54-Demiray U. Meslek Yüksekokulları İçin Genel İletişim. Ankara: Pegem Yayıncılık, 2003.
- 55-Güz N. Türk Basınında Gündem Oluşturma. Ankara: Yeni Türkiye Dergisi, 1996.
- 56-Ronneberger F. Sozialisation Durch Massen Kommunikation Stut - gart : F.Ronnerberger (de), 1971.
- 57- Alav O. Kitle İletişimi ve Yerel Medya. Isparta: Fakülte Kitabevi, 2001.
- 58-Siyez D. Kaya A. Kişilerarası İlişkiler ve Etkili İletişim. Ankara: Pagem Yayınevi, 2011.
- 59-Öztabağ L.Eğitim Sosyolojisi. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1970.
- 60-Kılıçgil E. Sosyal Çevre - Spor İlişkileri. Ankara: Bağırhan Yayınevi, 1998.
- 61-Kağıtçıbaşı Ç. İnsan ve İnsanlar. İstanbul: Evrim Yayınevi, 2005.

62-Kaplan Y.Çetinkaya G. Çocuklar İçin Bir İletişim ve Toplumsallaşma Aracı Olarak Spor. 1.Uluslararası Çocuk ve Spor Kongresi 19-21 Nisan, 2010.

63-Amman M.T. İkizler H.C. ve Karagözoğlu C. Sporda Sosyal Bilimler İstanbul, Bursa: Alfa Yayınevi, 2000.

64-Tınar M.Y. Çalışma yaşamı ve kişilik. Mess Yayınları, Mercek Dergisi, Sayı 14, 1999.

65-Baymur F. Genel Psikoloji. İstanbul, 1985.

66-Eren E. Yönetim Psikolojisi. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İstanbul: İşletme İktisadi Enstitüsü Yayını, 1984.

67-Cüceloğlu D. İnsan Davranışı-Psikolojinin Temel Kavramları. İstanbul:Remzi Kitapevi, 1991.

68-Başer E. Uygulamalı Spor Psikolojisi. İzmir : Basın Yayın Yüksekokulu Yayınları, 1985.

69-McCrae R. R. ve Costa P. T. Jr. Rotation to maximize the construct validity of factors in the NEO personality inventory. Multivariate Behavioral Research, 1989.

70-Goldberg L.R. Language and individual differences: The search for universals in personality lexicons. In L. Wheeler (Ed.) Review of Personality and Social Psychology (Vol.2, pp.141-165). Beverly Hills, 1981.

- 71-Somer O. & Goldberg L.R. The structure of Turkish trait descriptive adjective
Journal of Personality and Social Pscyhology, 1999.
- 72-Şentürk S. Sosyalleşme Sürecinde Aile Kurumu. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale:
Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, 1999.
- 73-Bilgin N. Sosyal Bilimler Kavşağında Kimlik Sorunu. İzmir: Ege Yayıncılık, 1994.
- 74-Kurtkan A. Genel Sosyoloji. İstanbul: Filiz Kitapevi, 4. Baskı, 1986.
- 75- <http://netyuvam.com/universiteler/universite/> Erişim tarihi: 10.12.2015
- 76-Mahmut A. Eğitim Planlaması. Ankara: Sevinç Matbaası, 1989.
- 77- Güçlü M. Üniversite Öğrencilerinin Spora İlgilerine Etki Eden Faktörler.
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, 1996.
- 78-King A. Eğitim, toplum ve gelişimi. İstanbul: Ekonomik gelişmeyi hızlandıran etken
olarak eğitim, 1967.
- 79-Corson J.J. Governance of Colleges and Universities, New York: Mc Graw, Hill Book
Company, Inc1960.
- 80-Şahan H.ve Çınar V. Küreselleşme ve İletişim Teknolojilerinin Spor Organizasyonları
Üzerine Etkisi 3. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi, Celalabat -
Kırgızistan, 2005.

- 81-Yentürk N. Kurtaran Y. ve Nemutlu G. Türkiye ' de Gençlik Çalışması ve Politikaları. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2008.
- 82-Semerci P. Çocuktan Yetişkine Genç Olamayanlar. Türkiye' de Gençlik Çalışması ve Politikaları, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları 2008.
- 83-Çağatay N. Gençliğin Eğitimi. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları, 1986.
- 84-Yörükoğlu A. Gençliğin Eğitimi. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları, 1986.
- 85-Cılga İ. Gençlik ve Yaşam Niteliği . Ankara: Gençlik ve Genel Müd. Yayınları, 1994.
- 86-Esgin A. Gençlik Siyaset İlişkisinin Niteliği: Üniversite Gençliğinin Siyasal Yönelim ve Davranışlarını Belirleyen Etmenler (Cumhuriyet Üniversitesi örneği) , yüksek lisans tezi, Sivas: Cumhuriyet üniversitesi, 1999.
- 87-Voigt D. Spor Sosyolojisi. Çeviren; Atalay, A., İstanbul: Alkım Yayınları, 1998.
- 88-Alpman C. Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitiminin Çağlar Boyunca Gelişimi. İstanbul: M.E. Basımevi, 1972.
- 89-TMOK. Olimpik Hareket. İstanbul: Hürriyet Gazetesi Matbaası, 1988.
- 90- Fişek K. 100 Soruda Türkiye' de Spor Tarihi. İstanbul: Gerçek Yayınevi, 1985.
- 91- Aracı H. Öğretmen ve Öğrenciler için Okullarda Beden Eğitimi. Ankara: Bağırhan Yayınevi, 1999.

- 92- Orkunoğlu O. Voleybol Antrenörünün El Kitabı. Ankara: B.T.G.M.Voleybol Fed. Yayını, 1985.
- 93- Coakley JJ. Sports In society, Issues and controversies, College Pupliching, Santa Clara, 1986.
- 94- Çumralıgil B. Görücü A. Örgütlenme ve Yönetim Biçimleriyle Spor. Konya: Selçuk Üniversitesi Basımevi, 2007.
- 95- Armağan İ. Sporun Toplum Bilimsel Temelleri. İzmir: Ege Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Dergisi, 1981.
- 96- Yetim AA. Sosyoloji ve Spor. Ankara: Bilge Ofset Matbaacılık Yayıncılık, 2008.
- 97- Yıldırım İ. Karaküçük Ş. İmamoğlu AF. Ekenci G. Beden Eğitimi ve Spor Öğrenimi Veren Yüksek Öğrenim Kurumlarının Öğretim Programlarının Toplumsal Beklentilere Uygunluk Düzeyleri Bakımından Analizleri. Eğitim Dergisi, Ankara, 1993.
- 98- Erkal M. Özbay G.ve Ayan D. Sosyolojik Açıdan Spor. İstanbul: Der yayınları, 1998.
- 99- Şahin HM. Beden Eğitimi ve Sporda Temel Kavramlar Sözlüğü. Ankara : Gaziantep spor Kulübü Yayınları, Nobel Yayın Dağıtım, 2002.
- 100-Güçlü S. Kurumlara Sosyolojik Bakış. İstanbul: Birey Yayıncılık, 2005.
- 101-Fişek K. 100 Soruda Türkiye' de Spor Tarihi. İstanbul: Gerçek Yayınevi, 1985.

- 102-Yıldıran İ. Uygulama Nedenleri ve Fonksiyonları Bakımından Türk Kültürünün Erken Devirlerinde Bazı Sportif Aktivitelerin Görünümü. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Ankara, 1996.
- 103-UNESCO, Hükümetler arası Beden Eğitimi Tavsiye Kararları. Madde: 2, Ankara BTGM Yayını, 1984.
- 104- Muallimoğlu N. Çocuklara ve Gençlere Beden Eğitimi. İstanbul:Avcıol Basım Yayın, 1998.
- 105- Abaoğlu C. Spor Ansiklopedisi Günde 5 Dakika Size Neler Kazandırır? (Sporun Tıbbi Yönü). İstanbul, Yelken Matbaası, 1982.
- 106- Erkan N. Yaşam Boyu Spor. Ankara: Bağırhan Yayınevi, 1998.
- 107- Müftüoğlu O.Yaşasın Hayat. İstanbul: Yelkeni Matbaası, 2003.
- 108- İnal AN. Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş. Konya : Desen Ofset Matbaacılık, 2000.
- 109- Erkal EM. Sosyolojik Açıdan Spor. İstanbul: Kutsun Matbaa Reklamcılık Merkezi 1992.
- 110- Açıak M. Ilgın A. Erhan S. Beden Eğitimi Öğretmenin El Kitabı. Malatya : Dünya Ambalaj San. Tic. Matbaa Tesisleri, 1997.
- 111-Aracı H. Okullarda Beden Eğitimi. Ankara: Bağırhan Yayınevi, 1999.

- 112-Hazar M. Eğitsel Oyunlar. Ankara: Tutibay Yayınları, 1996.
- 113-Güçlü M. Olimpiyat Oyunları ve Spor Sponsorluğu. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, 2001.
- 114-Baumann S. Uygulamalı Spor Psikolojisi. Çeviri : İkizler C., Özcan A.O., İstanbul: Alfa Basın Yayın Dağıtım, 1994.
- 115-Kuru E. Sporda Psikoloji. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim fakültesi Basımevi, 2000.
- 116-Özdağ S.Kürkçü R. Kartal R. Aytekin U. Engellilerde Beden Eğitimi Spor. Ankara: Saray Kağıtçılık ve Matbaacılık, 2006.
- 117-Coşkun H. Bir Tutundurma Aracı Olarak Spor Sponsorluğu. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Ankara, 1999.
- 118-Binbaşoğlu C. Eğitim Psikolojisi, Ankara : Binbaşoğlu Yayınevi, 1982.
- 119-Aslantürk Z.ve Amman T. Sosyoloji. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2000.
- 120-Erkal EM. Güven Ö. Ayan D. Sosyolojik Açıdan Spor. İstanbul:Der Yayınları, 2000.
- 121-Çaha Ö. Spora Yaslanarak Bir Nefes Almak. Ankara: Beta Yayınları, 2000.
- 122-Küçük V. ve Acet M. Bir Kişilik Özelliği Olarak Suçluluk ve Sporla İlişkisi. DPÜ, Sosyal Bilimler Dergisi, 2001.

- 123-Erkali EM. Sosyolojik Açıdan Spor. Ankara: M.E.G.S.B., B.T.S.G.M. Yayınları, 1986.
- 124-Aracı H. Öğretmen ve Öğrenciler için Okullarda Beden Eğitimi Ankara: Bağırhan Yayınevi, 1999.
- 125-Snyder E. Spreitzer E. Socialization Into Sport, In N.J. Smelser (ed), Social Aspects Of Sport, Englewood Cliffs, Prentice Hall 1976.
- 126-Nirun N. Özönder C. Türk Sosyo - Kültür Yapısı İçinde Adetler, Örfler, Görenekler, Gelenekler Millî Kültür Unsurlarını Üzerine Genel Görüşler. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1990.
- 127-Kenyon G. & McPherson B. Approach To The Study Of Sport Socialization, International Review Of Sport Sociology, 1974.
- 128-Öztabağ L. Spor Psikolojisi ve Antrenörlük Psikolojisi. Ankara: TFF. Yayınları, 1974.
- 129-Başer E. Uygulamalı Spor Psikoloji. Sporsal Kuram Dizisi. Ankara : Bağırhan Yayınevi, 1998.
- 130-Küçük V. Amatör ve Profesyonel Sporcuların Bazı Kişilik Özellikleri.Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 1990.
- 131-Tiryaki Ş. Spor Psikolojisi. Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi, 2000.

- 132-Dolore A. Stegelin, Making The Case For Play Policy, YC Young Childeren, Proquest Education Journals, 2005.
- 133-Ekholm D. Research on Sport as a Means of Crime Prevention in a Swedish Welfare Context, Scandinavian Sport Studies Forum, 2013.
- 134-[http://www.gsb.gov.tr/content/files/Mevzuat/ulusal_genclik ve spor politikası. pdf](http://www.gsb.gov.tr/content/files/Mevzuat/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf).
Erişim Tarihi: 16.05.2014
- 135-Lee K. Kim K.R The Effect of Push Factors in the Leisure Sports Participation of the Retired Elderly on Re - socialization Recovery Resilince,Journal of Exercise Rehabilitation, 2014.
- 136-Krech D. ve Crutchfield R. S. Sosyal Psikoloji. Çev. Güngör E. İstanbul: Ötüken Yayınları, 1980.
- 137-Bayar P. Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması. Spor Bilimleri Dergisi, 2003.
- 138-Bora A. Bir Millî Vazife Olarak Spor ve Kadınlar. Spor Bilimleri Dergisi, 2012.
- 139-Küçük V.ve Koç H. Psiko - Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2004.
- 140-GSGM. Spor Toto Teşkilatı Başkanlığı. Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliği, Ankara, 1970.

- 141-Fişekçioğlu İ. Toplumsal Yaşamda Sporun Rolü ve Önemi. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu I. Spor Kongresi, Erzurum, 1998.
- 142-Açıkada C. Ergen E. Bilim ve Spor. Ankara: Ofset Matbaacılık, 1990.
- 143-Orlick T.D. Sport Participation, A Process Of Shaping Behavior Human Factors, 1974.
- 144-Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemi. İstanbul: Nobel Yayınları, 2005.
- 145-Arseven A. Alan Araştırma Yöntemi. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 2001.
- 146-Alpar R. Spor Bilimlerinde Uygulamalı İstatistik, Ankara: GSGM Spor Eğitim Daire Başkanlığı Yayınları, 2000.
- 147-Kerkez F.İ. Sağlıklı Büyüme İçin Okulöncesi Dönemdeki Çocuklarda Hareket ve Fiziksel Aktiviteleri. M.Ü. Spor Bilimleri Dergisi, 2012.
- 148-Karabulut A. Orta Öğretim Gençliğinin Toplumsallaşmadan Doğan Problemleri. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya : Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.
- 149-Synder E. Spreitzer E. Social Aspects Of Sports, Englewood Cliffs, Vilhjalmsson, R, The Integrative And Physiological Effects Of Sport Participation : A Study Of Adoloscents, The sociolo gical Quarterly, 1992.

- 150-Ttheberge N. Gender and Sport, in: J. Coakley and E. Dunning (Ed.) Handbook of Sport Studies (London:Sage), 2000.
- 151- Abraham A. Geschlecht als Strukturdimension Sozialer Ungleichheit-auch im Sport, in: K. Cachayand I. Hartmann-Tews (Ed.) Sport und Soziale Ungeichkeit Stuttgart: Verlag Staphanie Naglschmid, 1998.
- 152-Yenel F. ve Güngörmüş HA. Türkiye 'deki illerin Sosyo - Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması ile Sportif Gelişmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi. Ankara Üniversitesi BESYO, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Sayı: 2, Ankara, 2006.
- 153- Tuna M. İlköğretim Çağındaki Çocukların Sosyalleşmesinde Popüler Kültürün Rolü (Isparta Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, 2008.
- 154- Kelinske B. Mayer BW. Chen, KL., “ Perceived Benfits From Participation in Sports. A Gender Study” Women in Manegement Review, 2001.
- 155- Alparslan T. Kılıçgil E. Başpınar E. Türk Silahlı Kuvvetlerine Bağlı Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığında Görev Yapan Askeri Personelin Boş Zaman Değerlendirmelerinde Sporun Yeri. Ankara Üniversitesi BESYO, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Sayı:2, Ankara, 2003.

9.EKLER

EK-1.

Değerli Katılımcı;

Bu anket formu, spor ve sosyalleşme üzerine yürütülen bir araştırmanın veri toplama aracı olarak geliştirilmiştir. Toplanacak veriler tümüyle bilimsel amaçlarla kullanılacak olup, raporlamada kişisel bilgilere yer verilmeyecektir.

Katılımınız için teşekkür ederiz.

A.Demografik Özellikler

- 1.Cinsiyetiniz? ( ) Kadın ( ) Erkek
- 2.Ailenizin ikamet ettiği yer?( )Büyük Şehir ( ) İl Merkezi ( ) İlçe Merkezi
( ) Kasaba/Köy
- 3.Yaşınız? ( ) 18-20 ( ) 21-23 ( ) 24-26 ( ) 27 ve Yukarısı
- 4.Medeni Durumunuz? ( ) Evli ( ) Bekâr
- 5.Annenizin Eğitim Durumu? ( ) İlköğretim ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Lisansüstü
- 6.Annenizin Mesleği? ( ) İşçi ( ) Memur ( ) Ev Hanımı ( ) Diğer
- 7.Babanızın Eğitim Durumu? ( ) İlköğretim ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Lisansüstü
- 8.Babanızın Mesleği? ( ) İşçi ( ) Memur ( ) Çiftçi ( ) Diğer
9. Fakülteniz veya Yüksekokulunuz? .....
- 10.Okuduğunuz Bölüm? .....
11. Herhangi bir spor yapıyor musunuz?
( ) Amatör ( ) profesyonel ( ) Sadece izleyici

B. İlgi Alanları İle İlgili Sorular

12.İlgilendiğiniz spor Branşları ve Düzeyini Belirtiniz (Çoklu Cevap Verilebilir)

BRANŞLAR	Amatör	Profesyonel	İzleyici
Futbol			
Basketbol			
Voleybol			
Atletizm			
Tenis			
cimnastik			
Kayak			
Masa tenisi			
Yüzme			
Boks			
Güreş			
Taekwon-do			
Diğer			

13. İlgilendiğiniz spor branşını hangi sıklıkla yaparsınız?

- ( ) Hafta içi her gün ( ) Haftada Üç Gün ( ) Sadece hafta sonları
( ) Ara sıra ( )Diğer.....(Belirtiniz)

14. İlgilendiğiniz spor dalını nasıl yapıyorsunuz?

- ( ) Kulüp bünyesinde antrenör gözetiminde ( ) Bir arkadaş grubuyla birlikte
( ) Bir spor hocası gözetiminde ( ) Bireysel olarak-program dâhilinde
( ) Bireysel olarak - program yapmaksızın ( )Diğer(belirtiniz).....

15. Belirli bir spor ile ilgilenme amacınız nedir?

- ( )Kişisel gelişim ( )Sağlıklı yaşam ( ) Mesleki - kariyer ( ) Kişisel beceri ve yetenek ( )Sosyokültürel aktivitelere katılma - paylaşım ( ) Diğer (belirtiniz)

16. İlgilendiğiniz spor branşını seçmede aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

- ( ) Kişisel tercihim ( ) Aile bireylerim ( ) Beden eğitimi ve spor öğretmenim
( ) Başarılı ve ünlü sporcular ( ) Diğer.....

17. İlgi alanlarınız? ( ) Kitap-dergi ( ) Sinema ( ) Tiyatro ( ) Müzik ( ) Spor

- ( ) Kahve-Kafeterya ( ) Bilgisayar ( )Diğer .....

EK-2. C. Spor ve Sosyalleşme İle İlgili Değişkenler

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.İlgilendiğim spor dalını seçmede kişisel ilgim ve yeteneğim belirleyicidir.					
2. Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim.					
3. Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar.					
4. Sevdığım insanlardan ayrı olmak benim için zordur.					
5. Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar.					
6. Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar.					
7 Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam.					
8. Spor eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar.					
9. Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yaparım					
10. Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur.					
11. Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar.					
12. Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar.					
13. Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım					
14. Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim.					
15. Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım.					
16. Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim.					
17. Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan					
18. Spor alanında bir şey yapmaya karar veririm başkalarının düşüncelerinden					
19. Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.					
20. Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım.					
21. Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum.					
22. Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim.					
23. Bir grubun üyesi olmaksızın, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey					
24. Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım.					
25. Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevilme benim için önemli					
26. Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam.					
27. Kendimi daha çok bireysel sporlarda başarılı bulurum.					
28. Her türlü spor aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım.					
29. Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım.					
30. İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler.					
31. Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri olurum.					
32. İlgilendiğim spor dalını seçmede ailem ve çevrenin etkisi belirleyicidir.					
33. Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır.					
34. Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim.					
35. Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörül karşılanabilir mi?					

10.ÖZGEÇMİŞ

24.03.1983 tarihinde Erzurum’da doğdu. İlkokulu Erzurum’da okudu. 1999’da Erzurum İmam Hatip Lisesinden mezun oldu. 2000’de girdiği Atatürk Üniversitesi K.K.E.F Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünden 2004 yılında mezun oldu. Tekirdağ ilinde vatani görevini yaptıktan sonra, 2006 yılında girdiği İstanbul A.S.M Polis Eğitim Merkezinden 2007 yılında mezun olup aynı yıl polis memuru olarak göreve başladı. 2013 yılında girdiği Anadolu Üniversitesi Adalet M.Y.O.’dan 2015 yılında mezun oldu. 2015 yılında Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yüksek lisansa başladı. Evli ve iki çocuk babası olup halen Elazığ ilinde polis memuru olarak görev yapmaktadır.